بنام خدا

سوالات درس به درس دین و زندگی یازدهم انسانی همراه با جواب وهمراه با اندیشه و تحقیق

۱-نیازهای طبیعی و غریزی انسان را باذکر مثال تعریف کنید.

انسان همچون سایر موجودات زنده، یک دسته نیازهای طبیعی و غریزی دارد؛ مانند نیاز به آب، هوا، غذا و پوشاک .خداوند پاسخ به این نیازها را در جهان خلقت آماده کرده و راه آگاه شدن از آنها را به انسان نشان داده است .برای مثال، در وقت نیاز به آب و غذا احساس تشنگی و گرسنگی می کند و سراغ آب و غذا، می رود .هنگام سرما و گرما، از مصالح موجود در طبیعت بهره می برد و برای خود لباس و پوشاک و مسکن تهیه می کند.

۲-چه زمانی انسان خود را با نیازهایی مهم تر روبه رو می بیند ؟

اما نیازهای انسان منحصر به نیازهای طبیعی و غریزی او نمی شود؛ زمانی که انسان، اندکی از سطح زندگی روزمرّه فراتر رود و در افق بالاتری بیندیشد، خود را با نیازهایی مهم تر روبه رو می بیند.

۳-چند مورد از نیازهای برتر انسان را بنویسید؟

۱- شناخت هدف زندگی: ۲- درک آیندهٔ خویش: ۳- کشف راه درست زندگی:

۴-نیاز برتر(شناخت هدف زندگی)را توضیح دهید.

انسان می خواهد بداند برای چه هدفی زندگی می کند و با تکیه بر کدامین هدف می تواند با اطمینان خاطر زندگی اش را صرف آن نماید از این رو، امام سجاد پیوسته این دعا را می کرد که:

خدایا، ایام زندگانی مرا به آن چیزی اختصاص بده که مرا برای آن آفریده ای

۵-نیاز برتر(کشف راه درست زندگی) را شرح دهید.

راه زندگی یا چگونه زیستن دغدغهٔ دیگر انسان های فکور و خردمند است. این دغدغه از آن رو دغدغه ای جدّی است که انسان فقط یک بار به دنیا می آید و یک بار زندگی در دنیا را تجربه می کند. بنابراین، در این فرصت تکرارنشدنی، باید از بین همه راه هایی که پیش روی اوست، راهی را برای زندگی انتخاب کند که به آن مطمئن باشد و بتواند از همهٔ سرمایه هایی که

خدا به او داده است، به خوبی بهره مند شود و به آن هدف برتری که خداوند در خلقت او قرار داده است، برسد.

۶-پاسخ به نیارهای برترو سوالات بنیادین انسان باید چه ویژگی های داشته باشد و چرا ؟

الف)کاملاً درست و قابل اعتماد باشد؛ زیرا هر پاسخ احتمالی و مشکوک نیازمند تجربه و

آزمون است، در حالی که عمر محدود آدمی برای چنین تجربه ای کافی نیست، به خصوص که راه های پیشنهادی هم بسیار زیاد و گوناگون اند.

ب)همه جانبه باشد؛ به طوری که به نیازهای مختلف انسان به صورت هماهنگ پاسخ دهد؛ زیرا

ابعاد جسمی و روحی، فردی و اجتماعی و دنیوی و اخروی وی، پیوند و ارتباط کامل و تنگاتنگی با هم دارند و نمی توان برای هر بُعدی جداگانه برنامه ریزی کرد.

۷- چه کسی می تواند پاسخ صحیحی به سوالات و نیازهای برتر انسان بدهد؟

۱ آگاهی کاملی از خلقت انسان، جایگاه او در نظام هستی، ابعاد دقیق و ظریف روحی و

جسمی و نیز فردی و اجتماعی او داشته باشد.

۲ همچنین بداند که انسان ها، پس از مرگ، چه سرنوشتی دارند و چه عاقبتی در انتظار آنهاست.

۸-شیوۀ هدایت خداوند چگونه است ؟ آن را شرح دهید.

خدای جهان، آفریدگاری حکیم است؛ یعنی هر مخلوقی را برای هدفی معیّن خلق می کند و

برای رسیدن به آن هدف، او را هدایت و راهنمایی می فرماید. پس هدایت، یک اصل عام و همگانی درنظام خلقت است. خداوند همۀ مخلوقات را هدایت می کند، اما شیوۀ هدایت مخلوقات متفاوت است.

۹-آیه مبارکه زیر را ترجمه و پیام ان را بنویسید.

...قالَ رَبُّنَا الَّذی اَعطیٰ کُلَّ شَیءٍ خَلقَه ثُمَّ هَدیٰ

پروردگار ما همان کسی است که و آفرینش هر چیزی را به او بخشیده،سپس او را هدایت کرده است. پیام آن همون هدایت عمومی همه موجودات توسط خداوند است.

۱۰-سبب وعلت تفاوت شیوۀ هدایت انسان با موجودات دیگر در چیست ؟

انسان سرمایه های ویژه ای دارد که او را از سایر مخلوقات متمایز می کند و همین امر، سبب تفاوت شیوۀ هدایت وی از سایر مخلوقات شده است.

۱۱-دو مورد از سرمایه های اصلی و مخصوص انسان را بنویسید.

یکی از این سرمایه های انسان، توانایی تفکر و انجام کارها به کمک فکر و اندیشه و دیگری قدرت اختیار و انتخاب اوست.

۱۲-هدایت انسان توسط خداوند چگونه صورت می گیرد؟

هدایت خداوند نیز از مسیر این دو ویژگی می گذرد؛ یعنی خداوند برنامهٔ هدایت انسان را از طریق پیامبران می فرستد؛ این برنامه که دربرگیرندهٔ پاسخ به سؤالات بنیادین بشر است، توسط رسولان به مردم ابلاغ می شود تا انسان ها با تفکّر در این برنامه و پی بردن به ویژگی ها و امتیازات آن با اختیار خود، این برنامه را انتخاب کنند و در زندگی به کار بندند و به هدفی که خداوند در خلقتشان قرار داده است برسند.انسان با عقل خود در پیام الهی تفکر می کند و با کسب معرفت و تشخیص بایدها و نبایدها، راهصحیح زندگی را می یابد و پیش می رود.

۱۳- آیه زیر را ترجمه کرده و پیام آن را بنویسید.

اِنّا هَدَیناهُ السَّبیلَ اِمّا شَاکِرًا وَ اِمّا کَفورًا:

به درستی که ما راه را نشان دادیم حال انسان سپاسگزار باشد یا ناسپاس

بنابراین با کنار هم قرار گرفتن عقل و وحی می توان به پاسخ سؤال های اساسی دست یافت. البته انسان به علت دارا بودن اختیار می تواند راه های دیگری را نیز برگزیند. اما چنان که گفته شد، چون هربرنامهٔ دیگری غیر از برنامهٔ خداوند نمی تواند پاسخ درستی به آن نیازها بدهد، انسان زیان خواهد کرد وبا دست خالی دنیا را ترک گفته و به دیار آخرت خواهد شتافت و در آنجا زیان خود را مشاهده خواهد کرد قرآن کریم چنین کسی ناسپاس نامیده .

اندیشه و تحقیق

۱- آیا می توانیم پاسخ به نیازهای برتر را به احساسات شخصی و سلیقهٔ فردی واگذار کنیم؟ چرا؟

-خیر –چون هربرنامهٔ دیگری غیر از برنامهٔ خداوند نمی تواند پاسخ درستی به آن نیازها بدهد، انسان زیان خواهد کرد وبا دست خالی دنیا را ترک گفته و به دیار آخرت خواهد شتافت.

۲- آیا انسان می تواند پاسخ دادن به این نیازها را نادیده بگیرد و براساس ضرب المثل

« هر چه پیش آید، خوش آید رفتار کند» ؟ چرا؟

-خیر – زیرا فرصت عمر انسان یکبار در اختیار اوگذاشته می شودواگرآن راصرف اندیشه های شخصی کندآنچه درآخرعمرش حاصل او می شود چیزی جز حسرت وپشیمانی نخواهد بود.

۳-قرآن کریم خطاب به پیامبر اکرم می فرماید « همانا ما این کتاب را به حق برای مردم بر تو نازل کردیم. پس هر که هدایت یافت، خودش سود کرده و هر که گمراه شد، تنها به زیان خود عمل کرده است و تو وکیل و مدافع آنها نیسی» ؟

این آیه به کدام یک از مفاهیم درس اشاره دارد؟

این آیه به وجود اختیار و عقل در انسان اشاره دارد و بنابراین با کنار هم قرار گرفتن عقل و وحی می توان به پاسخ سؤال های اساسی دست یافت. البته انسان به علت دارا بودن اختیار می تواند راه های دیگری را نیز برگزیند.

۴-شعر زیر با کدام یک از نیازهای برتر انسان مرتبط است؟ چرا؟

مرد خردمند هنرپیشه را — عمر دو بایست در این روزگار
تا به یکی تجربه آموختن — با دگری تجربه بردن به کار

این شعر با نیاز برتر کشف حقیقت زندگی در ارتباط است . زیرا انسان بایدسال ها بگذرد تا با کشف حقیقت و هدف زندگی آشنا شود و یکی را تجربه کند و بعد تجربه عبرت بگیرد.

درس دوم: تداوم هدایت

۱-نقطه چین ها را با کلمات کمناسب پر کنید.

الف)دین به معنای...راه..... و ....روش..... است.

ب)اسلام به معنای تسلیم بودن در برابر خداوند است.

ج- محتوای اصلی دعوت پیامبران یکسان است و همهٔ آنها یک دین آورده اند.

د) لازمهٔ ماندگاری یک پیام، تبلیغ دائمی و مستمرّ آن است.

ه) هیچ پیامبری، پیامبرقبلی را انکار و رد نکرد؛ بلکه خود را ادامه دهندهٔ راه او معرفی می کرد.

۲-دین چیست آن را تعریف کنید.

دین به معنای راه و روش است. راه و روشی که خداوند برای زندگی انسان ها برگزیده، همان دین الهی است که بدان اسلام می گویند.

۳-چرا بر اساس آیات قرآن کریم، خداوند یک دین برای انسان هافرستاده است ؟

بر اساس آیات قرآن کریم، خداوند یک دین برای انسان ها فرستاده و به همهٔ پیامبران فرمان داده است تا همان دین را در میان مردم تبلیغ کنند و راه تفرقه در پیش نگیرند .انبیا هم این فرمان را اطاعت کرده و مأموریت خود را انجام داده اند.

۴- منشأ دین واحد چیست ؟

فطرت مشترک

۵-فطرت یعنی چه و منظور از فطرت انسان چیست ؟

فطرت به معنای نوع خاص آفرینش است. وقتی از فطرت انسان سخن می گوییم، منظور آفرینش

خاص انسان و ویژگی هایی است که خداوند در اصل آفرینش وی قرار داده است.

۶-چند مورد از ویژگی های فطری مشترکی انسان ها را بنویسید.

۱-از استعداد تفکر و قدرت اختیار برخوردارند.

۲-فضیلت های اخلاقی مانند عدالت و خیرخواهی را دوست دارند و از رذائل اخلاقی مانند ظلم، حسادت و دروغ بیزارند.

۳-به دنبال زیبایی ها، خوب یها و کمالات نامحدودند.

۴-از فنا و نابودی گریزان و در جست وجوی زندگی جاودانه هستند.

۷-در برنامه دین اسلام از انسان ایمان قبلی به چه چیزهایی خواسته می شود ؟

ایمان به:

۱-خدای یگانه و دوری از شرک ۲-فرستادگان الهی و راهنمایان دین

۳-سرای آخرت، و پاداش و حسابرسی عادلانه ۴-عادلانه بودن نظام هستی

۸- در برنامه دین اسلام از انسان در حیطه عمل ،عمل کردن به چه چیز هایی خواسته می شود ؟

و در حیطهٔ عمل، از انسان می خواهند با ایمانی که کسب کرده است، تلاش نماید تا:

۱-با انجام واجبات دین و ترک حرام های آن، خداوند را عبادت و بندگی کند.

۲-فضایل اخلاقی مانند عفّت، راستگویی و امانت داری را کسب نماید و از رذائل اخلاقی، مانند ظلم، نفاق، دروغ و ریا دوری کند.

۳-جامعه ای دینی بر اساس عدالت بنا نماید.

۹- تعالیم انبیا در چه اموری با هم اختلاف دارند و چرا ؟با ذکر مثال توضیح دهید.

تعالیم انبیا در برخی احکام فرعی،متناسب با زمان و سطح آگاهی مردم و نیازهای هر دوره با دوره های دیگر تفاوت داشته است؛ مثلاً همهٔ پیامبران، امت های خود را به نماز دعوت کرد هاند، اما در شکل و تعداد آن تفاو تهایی بوده است؛ البته این قبیل تفاو تها سبب تفاوت در اصل دین نشده است.

۱۰- علل فرستادن پیامبران متعددرا بنویسید.

الف) استمرار و پیوستگی در دعوت ب) رشد تدریجی سطح فکر مردم

ج) تحریف تعلیمات پیامبر پیشین

۱۱- استمرار و پیوستگی در دعوت به عنوان یک دلیل در فرستادن پیامبران متعدد راشرح دهید.

پیامبران الهی با ایمان استوار و تلاش ب یمانند، در طول زمان های مختلف دین الهی را تبلیغ م یکردند. آنان سخت یها را تحمل م یکردند تا خداپرستی، عدالت طلبی و کرام تهای اخلاقی میان انسا نها جاودان بماند و گسترش یابد و شرک و ظلم و رذائل اخلاقی از بین برود. این تداوم سبب شد، تا تعالیم الهی جزء سبک زندگی و آداب و فرهنگ مردم شود و دشمنان دین نتوانند آن را به راحتی کنار بگذارند.

۱۲- چرا در هر عصر و دوره ای پیامبران جدیدی مبعوث می شدند؟

از این رو، لازم بود تا در هر عصر و دوره ای پیامبران جدیدی مبعوث شوند، تا همان اصول ثابت دین الهی را در خور فهم و اندیشهٔ انسان های دوران خود بیان کنند و متناسب با درک آنان سخن گویند. در حقیقت، هر پیامبری که مبعوث می شد، دربارهٔ توحید، معاد، عدالت، عبادت خداوند و مانند آن سخن گفته، اما بیان او در سطح فهم و درک مردم زمان خود بوده است.

۱۳-این حدیث شریف پیامبر اکرم (ص) را ترجمه کرده و پیام ان را بنویسید.

اِنّا مَعاشِرَ الاَنبِیاءِ اُمِرنا اَن نُکِلّمَ النّا س عَلیٰ قَدرِ عُقولِهِم

ما پیامبران مأمور شده ایم که با مردم به اندازهٔ عقلشان سخن بگوییم.

سخن گفتن پیامبران در خور فهم و اندیشهٔ انسان ها و متناسب با درک آنان

۱۴- چرا تعلیمات انبیا به تدریج فراموش میشد ؟

به علت ابتدایی بودن سطح فرهنگ و زندگی اجتماعی و عدم توسعهٔ کتابت، تعلیمات انبیا به تدریج فراموش میشد، یا به گونه ای تغییر مییافت که با اصل آن متفاوت میشد.

۱۵-علت آمدن پیامبران متعدد چه بوده است ؟

پیامبران بعدی می آمدند و تعلیمات اصیل و صحیح را بار دیگر به مردم ابلاغ میکردند.

۱۶-آیه شریفه زیر را ترجمه کنید.

وَ ما مُحَمَّدٌ الّا رَسولٌ قَد خَلَت مِن قَبلِه الرُّسُلُ اِنّا اَوحَینا الَیکَ کَما اَوحَینا الیٰ نوحٍ وَ النَّبیّینَ مِن بَعدِه ی سورهٔ آل عمران، آیهٔ ۱۴

جز این نیست که محمد پیامبری است که پیش از او پیامبرانی دیگر بوده اند. ما همچنان که به نوح و پیامبران بعد از او وحی کردیم، به تو نیز وحی کردیم.

۱۷- پیامبر اکرم (ص) خود را ادامه دهنده راه چه کسانی می دانست و از یهودیان و مسیحیان چه چیزی خواست و چرا ؟

پیامبر اکرم خود را ادامه دهندهٔ راه همه انبیا و تمام کنندهٔ کار آنان معرفی کرد و از یهودیان و مسیحیان خواست تا به ایشان ایمان آورند. با وجود آنکه وعدهٔ آمدن ایشان در تورات و انجیل داده شده بود، برخی از بزرگان یهودی و مسیحی، رسالت پیامبر رحمت را انکار کردند و حتی به مبارزه علیه ایشان برخاستند.

۱۸-قرآن کریم منشأ اصلی اختلافات و چند دینی در ادیان الهی را در چه چیزی می داند؟

قرآن کریم منشأ اصلی اختلافات و چند دینی را از ناحیهٔ آن دسته رهبران دینی می داند که به خاطر حفظ منافع دنیوی ثروت و قدرت پیامبر جدید را انکار می کردند و منشأ اصلی اختلاف در ادیان الهی می شدند.

درس سوم
آخرین پیامبر

۱-نقطه چین ها را با کلمات کمناسب پر کنید.

۱-خداوند در قرآن کریم، پیامبر اکرم (ص) را خاتم النبیّن معرفی می کند.

۲-تعیین زمان ختم نبوت نیز با خداست؛

۳- تعیین امام معصوم از طرف خداوند سبب شد که مسئولیت های پیامبر، به جز دریافت وحی ادامه یابد.

۴- خداوند فقط یک دین و یک راه برای هدایت انسان ها فرستاده است که اسلام تعبیر می شود

۲-چرا پیامبر اکرم (ص) خود را به عنوان آخرین پیامبر الهی معرفی می کرد ؟

زیرا پس از ایشان، کسی ادّعای پیامبری نکند، یا اگر ادّعا کرد، مردم فریب او را نخورند و بدانند که او پیامبر واقعی نیست.

۳-عوامل ختم نبوت را بنویسید.

۱- آمادگی جامعهٔ بشری برای دریافت برنامهٔ کامل زندگی ۲- حفظ قرآن کریم از تحریف

۳- وجود امام معصوم پس از پیامبر اکرم ۴- پویایی و روزآمد بودن دین اسلام

۴-عوامل تجدید نبوت هارا بنویسید.

الف-پایین بودن سطح درک انسان ها ب- عدم توانایی آنان در گرفتن برنامهٔ کامل زندگی از عوامل تجدید نبوت ها بود.

۵-چرا قران کریم نیازی به تصحیح ندارد؟

با تلاش و کوشش مسلمانان و در پرتو عنایت الهی و با اهتمامی که پیامبر اکرم در جمع آوری و حفظ قرآن داشت، این کتاب دچار تحریف نشد و هیچ کلمه ای بر آن افزوده یا از آن کم نگردید. به همین جهت این کتاب نیازی به تصحیح ندارد.

۶- نیازهای ثابت و نیازهای متغیر انسان را با ذکر مثال تعریف کنید.

توضیح اینکه انسان در زندگی فردی و اجتماعی دو دسته نیاز دارد؛ نیازهای ثابت همانند امنیت، عدالت، داد و ستد با دیگران، تشکیل خانواده، تعلیم و تربیت و حکومت. این نیازها همواره برای بشر وجود داشته است و از بین نمی روند. دین اسلام نیز برای تأمین هر کدام از این نیازها قوانین ثابت و مشخصی دارد. دستهٔ دیگر، نیازهای متغیر هستند که از درون همین نیازهای ثابت پدید می آیند؛

مثلاً داد و ستد، یک نیاز ثابت است.

۷- آیه زیر را ترجمه کنید و بنویسید این آیه نشان دهنده کدام نیاز انسان است ؟

اَحَلَّ اللهُ اَلْ بَیعَ وَ حَرَّمَ الرِّبا

خداوند معامله را حلال کرده است و ربا را حرام.این آیه قاعده ایی است برای نیاز ثابت

۸- فقیهان و مجتهدان برای نیازهای متغیر بر چه اساسی حکم صادر می کنند ؟

این شکل های خاص نیازهای متغیر ما هستند که فقیهان و مجتهدان بر اساس آن اصل ثابت، و با تحقیق و مطالعه در کتاب و سنّت، شکل های خاص ربا و معامله در این زمان را معیّن می کنند و به کسانی که مجتهد نیستند، اعلام می کنند تا مطابق با آن عمل کنند.

۹- آیه زیر را ترجمه کنید و بنویسید چه قاعده ایی از آن حاصل می شود.

ما جَعلَ عَلَیکُمْ فِي الدّینِ مِنْ حَرَج

خداوند در دین برای شما مشقت و سختی قرار نداده است. بر اساس این قاعده، اگر مسلمانان در اجرای یک قانون دچار تنگنا و مشقت شوند، می توانند با نظر فقیه و متخصص دین، آن را به شکلی انجام دهند که از این تنگنا بیرون آیند.

۱۰- کدام ویژگی هایی دین اسلام می تواند پاسخگوی نیازهای بشر در دوره های مختلف باشد؟

۱- یکی از این ویژگی ها وجود دو دسته قوانین ثابت و متغیر، متناسب با نیازهای ثابت و متغیر بشر است.

۲- در کنار قوانین ثابت و متغیّر، اسلام برای حاکم نظام اسلامی اختیارات ویژه ای در نظر گرفته

است که این اختیارات بیشتر در مواردی است که یک مورد مهم با یک مورد مهم تر در تضاد قرار

می گیرد و شرایط ویژه ای پیش می آورد که نیازمند قانون جدید است و حاکم اسلامی می تواند این قانون

جدید را وضع کند.

۱۱- آمدن پیامبر جدید و آوردن کتاب جدید نشانگر چه چیزی بود ؟

آمدن پیامبر جدید و آوردن کتاب جدید نشانگر این است که بخشی ازتعلیمات پیامبر قبلی، اکنون نمی تواند پاسخگوی نیازهای مردم باشد.

۱۲- وجود دو یا چند دین در یک زمان نشانگر چیست ؟

بنابراین، وجود دو یا چند دین در یک زمان نشانگر این است که پیروان پیامبر قبلی به آخرین پیامبر ایمان

نیاورده اند و این کار به معنای سرپیچی از فرمان خدا و عدم پیروی از پیامبران گذشته است.

۱۳-آیه زیر را ترجمه و پیام آن را بنویسید.

وَ مَن یَبتَغِ غَیرَ اِلسلامِ دینًا فَلَن یُقبَلَ مِنهُ وَ هُوَ فِی الآخِرَةِ مِنَ الخاسِرینَ .

و هر کس که دینی جز اسلام اختیار کند از او پذیرفته نخواهد شد و در آخرت از زیانکاران خواهد بود.

پیام : تنها دینی که می تواند مردم را به رستگاری دنیا و آخرت برساند اسلام است .

۱۴- وظیفهٔ پیروان پیامبران گذشته را در زمان کنونی به تفضیل بنویسید.

در این میان، ممکن است پیروان پیامبران گذشته از آمدن پیامبر جدید آگاه نشوند؛ چنین افرادی نزد خداوند عذر دارند و اگر مطابق دین خود عمل کرده باشند، پاداش خود را می گیرند. همچنین اگر کسانی دست به تحقیق و جست وجو بزنند، اما نتوانند به حقانیت دین جدید پی ببرند، عذرشان نزد خداوند پذیرفته است و مورد مؤاخذه قرار نمی گیرند. البته خداوند از قلب و درون همه آگاه است و میان کسانی که حقیقت را درک کرده اند، اما به خاطر امیال دنیوی از آن پیروی نمی کنند و کسانی که با همهٔ زحمتی که کشیده اند، حقیقت را نیافته اند)که معمولاً تعدادشان بسیار اندک است(فرق می گذارد و گروه دوم را مؤاخذه نخواهد کرد.

۱-نقطه چین ها را با کلمات کمناسب پر کنید.

۱-قرآن کریم، آخرین کتاب الهی است که بر خاتم پیامبران نازل شده و گواه و دلیل نبوت ایشان است.

۲- بیش از شش هزار آیهٔ قرآن کریم در طول ۲۳ سال به تدریج نازل شده است.

۲- «آیت و معجزه را تعریف کنید .

هرگاه پیامبری از سوی خداوند مبعوث می شد، برای اینکه مردم دریابند که وی با خداوند ارتباط دارد و از طرف او مأمور به پیامبری شده است، کارهای خارق العاده ای انجام می داد که هیچ کس بدون تأیید و اذن خداوند قادر به انجام آنها نبود .قرآن کریم این کارهای خارق العاده را **آیت** یعنی نشانه و علامت نبوت می خواند و اندیشمندان اسلامی آن را **معجزه** می نامند؛ زیرا عجز و ناتوانی سایر افراد در این امور آشکار می شود.

۳- چرا معجزهٔ هر پیامبر با زمان خود باید تناسب داشت ؟

چون باید پیامبران کاری انجام می دادند که فراتر از کار آنها و هم نوع و هم جنس با کارآنها می شدتا عجز و ناتوانی آنها را نشلان می داد.

۴- معجزه اصلی حضرت موسی (ع) چه بود و چرا ؟

تبدیل شدن عصای حضرت موسی به اژدها و ماری بزرگ بود چون در زمان حضرت موسی (ع) جادو و سحر رونق داشت. بنا بر این، حضرت موسی باید عملی انجام می داد که فراتر از کار ساحران و جادوگران باشد،تا مردم بدانند که ساحران در برابر قدرت خداوند، ناتوان و ضعیف اند.

۵- دو معجزه حضرت عیسی (ع) را بنویسید .

۱- شفادادن به بیماری های غیرقابل درمان ۲- زنده کردن مردگان.

۶-دو ویژگی معجزات پیامبران گذشته را بنویسید

البته معجزات پیامبران گذشته، فقط برای مردم آن زمان قابل مشاهده بود و امروز اثری از آنها باقی نمانده است.

۷- معجزهٔ آخرین پیامبر الهی که دینش برای تمامی زمان ها خواهد بود، قیامت چگونه باید باشد؟

۱ مردم زمان خودش به معجزه بودن آن اعتراف کنند و آن را فوق توان بشری بدانند.

۲ آیندگان هم معجزه بودن آن را تأیید کنند.

۸- خداوند به کسانی که در الهی بودن قرآن کریم شک دارند،چه چیزی پیشنهاد کرده است ؟

خداوند به کسانی که در الهی بودن قرآن کریم شک دارند، پیشنهاد کرده است تا کتابی همانند آن را بیاورند ۲ و برای اینکه ناتوانی آنها را نشان دهد،این پیشنهاد را به ده سوره کاهش داده است ۳ و برای اثبات نهایت عجز و ناتوانی آنان، پیشنهاد آوردن حتی یک سوره مانند سوره های قرآن را هم به آنها داده است.

۹- جنبه های اعجاز قرآن کریم را فقط بنویسید.

۱ اعجاز لفظی ۲- ۲ اعجاز محتوایی

۱۰- اعجاز لفظی قران کریم را توضیح دهید .

اما چون خداوند بر همهٔ امور داناست، برای بیان معارف ژرف و عمیق قرآن، زیباترین ومناسب ترین کلمات و عبارت ها را انتخاب کرده است تا به بهترین وجه، معنای مورد نظر را برساند ودل های آماده را به سوی حق جذب کند. هر کس با زبان عربی آشنا باشد، به محض خواندن قرآن،درمی یابد که آیات آن با سایر سخن ها کاملاً فرق می کند و به شیوه ای خاص بیان شده است.

۱۱- اعجاز محتوایی قران کریم را توضیح دهید .

قرآن کریم از نظر محتوا و مطالب آن ویژگی هایی دارد که نشان می دهد از قلم هیچ اندیشمندی تراوش نکرده است، چه رسد به شخصی که قبل از آن، چیزی ننوشته و آموزشی ندیده است. این جنبه از اعجاز برای کسانی که زبان قرآن را نمی دانند و فقط از ترجمه ها استفاده می کنند نیز قابل فهم و ادراک است.

۱۲-برخی از جنبه های اعجاز اعجاز محتوایی قران کریم را را بنویسید.

الف(انسجام درونی در عین نزول تدریجی ب(تأثیر ناپذیری از عقاید دوران جاهلیت

ج(جامعیت و همه جانبه بودن د(ذکر نکات علمی بی سابقه

۱۳- معجزه انسجام درونی در عین نزول تدریجی را شرح دهید.

با اینکه بیش از شش هزار آیهٔ قرآن کریم در طول ۲۳ سال به تدریج نازل شده و دربارهٔ موضوعات متنوّع سخن گفته است، نه تنها میان آیات آن، تعارض و ناسازگاری نیست، بلکه آیاتش دقیق تر از

اعضای یک بدن با یکدیگر هماهنگی دارند و همدیگر را تأیید می کنند.

۱۴- معجزه جامعیت و همه جانبه بودن قران را شرح دهید.

با وجود اینکه قرآن کریم حدود پانزده قرن پیش نازل شده،درمورد همهٔ مسائل مهم و حیاتی که انسان در هدایت به سوی کمال بدان نیاز دارد، سخن گفته و چیزی را فروگذار نکرده است .این کتاب فقط از امور معنوی، یا آخرت و رابطهٔ انسان با خدا سخن نمی گوید؛بلکه از زندگی مادّی و دنیوی انسان، مسئولیت های اجتماعی و رابطهٔ وی با انسان های دیگر سخن می گوید و برنامه ای جامع و همه جانبه را در اختیارش قرار می دهد.

۱۵-دو مورد از معجزه علمی قران کریم را بنویسید.

۱-نیروی جاذبه (خداوند، آسمان ها را با ستون هایی که برای شما دیدنی نیستند، برپا داشته است.)

۲ انبساط جهان (و آسمان را با قدرت خود برافراشتیم و همواره آن را وسعت می بخشیم.)

اندیشه و تحقیق

۱- به نظر شما چرا اندیشهٔ دانشمندان به مرور زمان تغییر می کند؟ این ویژگی، چگونه الهی بودن قرآن را اثبات می کند؟

چون اندیشه دانشمندان با گذشت زمان تکامل پیدا میکند و بامشخص شدن نقص ها اندیشه های قبلی تغییر پیدا می کند.

اما چون قران دچار کوچکترین تحریف و تغییری نشده در طول زمان نشان دهنده الهی بودن آن است.

2با توجه به دو متن زیر، به سؤالات پاسخ دهید:

الف)شاید نتوان کتابی را در جهان یافت که در آن به اندازهٔ قرآن کریم به تعقل، تفکر و علم دوستی تأکید شده

باشد .در این کتاب، بیش از 770 بار از علم، 185 بار از گوش دادن و توجّه کردن، 49 بار از عقل، 18 بار ازفکر کردن، 132 بار از تبیین و دلیل، و نیز ده ها کلمهٔ دیگر مانند قلم و کتاب که به تفکر و علم مربوط می شوند، نام برده شده است .همچنین آیات متعددی در نکوهش جهل، غفلت و تعقل نکردن وجود دارد.

ب)در جامعهٔ آن روز عربستان و حتی دیگر نقاط جهان، کرامت زنان نادیده گرفته می شد .به گونه ای که اگرخانواده ای فرزند دختر به دنیا می آورد، احساس شرم می کرد؛ 2 در چنین فضایی، قرآن کریم با بیان کرامت زن و تساوی وی با مرد در انسانیّت اعلام کرد :هر کس، از مرد و زن، عمل صالح انجام دهد و اهل ایمان باشد،خداوند به او حیات پاک و پاکیزه می بخشد؛ 3 و عمل هیچ مرد و زنی را ضایع نمی کند 4 . علاوه بر این، قرآن کریم برای زن، حقوق خانوادگی و اجتماعی قائل شد، در مالکیت به او استقلال بخشید

و بهرهٔ کارش را از آن خودش دانست؛ هزینهٔ خانواده را از دوش او برداشت و بر دوش مرد قرار داد و به خصوص بر کرامت، عزّت و عفافش تأکید کرد تا در جامعه مورد سوء استفادهٔ مرد قرار نگیرد.

متن الف به کدام یک از انواع اعجاز های لفظی و محتوایی اشاره می کند؟

متن ب به کدام یک از انواع اعجاز محتوایی اشاره می کند؟

متن الف) اعجار لفظی قران کریم .

متن ب)اعجاز محتوایی : تأثیر ناپذیری از عقاید دوران جاهلیت

۱- پیامبر (ص) چه مسئولیت های مهمی را عهده دار بود؟

۲- ۱ دریافت و ابلاغ وحی ۲ تعلیم و تبیین تعالیم قرآن (مرجعیّت دینی)

۳ اجرای قوانین الهی با تشکیل حکومت اسلامی (ولایت ظاهری)

۲- نقطه چین ها را پرکنید.

۱-نویسندگان قرآن را **کاتبان وحی** و آنان که قرآن را به خاطر سپرده و حفظ می کردند **حافظان وحی** می نامیدند. اوّلین و برترین کاتب و حافظ قرآن کریم، **حضرت علی** بود.

۲-گفتار و رفتار پیامبر اوّلین و معتبرترین مرجع علمی برای فهم عمیق آیات الهی است؛

۳-**پیامبر اسلام (ص)** اوّلین و بزرگ ترین معلّم قرآن بوده است.

۴- روایات متعددی از معصومین نقل شده است که اسلام را بر **پنج پایه** استوار دانسته ومهم ترین پایه را**ولایت** شمرده اند.

۳- مرجعیّت دینی پیامبر راتوضیح دهید.

پیامبر اکرم ، علاوه بر رساندن وحی به مردم، وظیفهٔ تعلیم و تبیین آیات قرآن کریم را نیز برعهده داشت تا مردم بتوانند به معارف بلند این کتاب آسمانی دست یابند و جزئیات احکام و قوانین را بفهمند و شیوهٔ عمل کردن به آن را بیاموزند.

۴- ولایت ظاهری پیامبر را توضیح دهید.

مسئولیت دیگر پیامبر اکرم ولایت بر جامعه است. ولایت به معنای سرپرستی و رهبری است. ایشان به محض اینکه مردم مدینه اسلام را پذیرفتند، به این شهر هجرت کرد و به کمک مردم آن شهر (انصار) و کسانی که از مکه آمده بودند (مهاجران) حکومتی را که بر مبنای قوانین اسلام اداره میشد، پی ریزی نمود.

۵- از نظر امام باقر (ع) اسلام بر پنج پایه استوار است ؟.

اسلام بر پنج پایه استوار است: نماز، زکات،وَ روزه، حج و ولایت

۶- چرا جامعهٔ اسلامی نیازمند حکومت اسلامی است؟

الف) ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام ب) ضرورت پذیرش ولایت الهی و نفی حاکمیت طاغوت

ج) ضرورت حفظ استقلال جامعهٔ اسلامی

۷- طاغوت کیست ؟و پذیرش حکومت وانجام دستورهای وی بر مسلمانان چه حکمی دارد ؟

کسانی که به مردم فرمان می دهند و قانونگذاری می کنند، در حالی که فرمان و قانونشان نشئت گرفته از فرمان الهی نیست طاغوت نامیده میشوند. و انجام دستورهای پذیرش حکومت وی بر مسلمانان حرام است .

۸- قاعدهٔ نفی سبیل را توضیح دهید.

قرآن کریم از مؤمنان می خواهد که سلطهٔ بیگانگان را نپذیرند و زیر بار آنها نروند؛ این حکم قرآنی را قاعدهٔ نفی سبیل می گویند.

۹- ولایت معنوی رسول خدارا شرح دهید.

ولایت معنوی همان سرپرستی و رهبری معنوی انسان هاست که مرتبه ای برتر و بالاتر از ولایت ظاهری شمرده می شود پیامبر اسلام با استفاده از این قدرت و ولایت، دل های آماده را نیز هدایت می کند. البته این هدایت،یک کار ظاهری، یعنی از طریق آموزش معمولی و عمومی نیست؛ بلکه از طریق امداد غیبی و الهامات ومانند آن، صورت م یگیرد. میزان بهر ه مندی انسان ها از این هدایت، به درجهٔ ایمان و عمل آنان بستگی دارد. هر قدر درجهٔ ایمان و عمل انسا نها بالاتر باشد، استعداد و لیاقت دریافت هدایت های معنوی را بیشتر کسب میکنند.

۱۰- عصمت یعنی چه آن راشرح دهید

عصمت، به معنای محفوظ بودن از گناه و خطاست. یکی از ویژگی های پیامبران، محفوظ بودن

آنان از گناه بوده است؛ یعنی آنان کارهایی را که خداوند واجب کرده است، انجام می دادند و کارهایی را که خداوند حرام کرده است، ترک م یکردند

۱۱- اگر پیامبری در دریافت وحی و ابلاغ آن به مردم معصوم نباشد چه نیجه ایی حاصل می شود؟

اگر پیامبری در دریافت وحی و ابلاغ آن به مردم معصوم نباشد، دین الهی به درستی به مردم نم یرسد و امکان هدایت از مردم سلب می شود.

۱۲- اگر پیامبری در تعلیم و تبیین دین و وحی الهی معصوم نباشد، چه نیجه ایی حاصل می شود؟

اگر پیامبری در تعلیم و تبیین دین و وحی الهی معصوم نباشد، امکان انحراف در تعالیم الهی

پیدا م یشود و اعتماد مردم به دین از دست می رود.

۱۳- اگر پیامبری در اجرای احکام الهی معصوم نباشد چه نیجه ایی حاصل می شود؟

اگر پیامبری در اجرای احکام الهی معصوم نباشد، امکان دارد کارهایی که مخالف

دستورهای خداست، انجام دهد و مردم نیز از او سرمشق بگیرند و مانند او عمل کنند و به گمراهی

دچار شوند.

۱۴- معصومیت از گناه و خطا پیامبران به چه صورت است. آیا یک مانع بیرونی مانند فرشته، پیامبران را از گناه و خطا حفظ م یکند یا آنان با اختیار خود به سمت گناه و خطا نمی روند؟

پیامبران با اینکه مانند ما انسان ها غریزه و اختیار دارند، در مقام عمل به دستورات الهی دچار گناه نمی شوند؛ زیرا کسی گناه می کند که هویٰ و هوس بر او غلبه کند و کسی که حقیقت گناه و معصیت را مشاهده می کند و می داند که با انجام آن، از چشم خدا می افتد و از لطف و رحمت او دور می شود، محبت به خداوند را با هیچ چیز عوض نمی کند.

اندیشه و تحقیق

۱- نمونه هایی از احکام اجتماعی اسلام که اجرای آنها نیازمند تشکیل حکومت است را بیان کنید.

۱-اجرای حدود مثل قصاص۲- امر به معرف و نهی از منکر۳- جنک با دشمنان اسلام و آمادگی دفاعی

۲ پیامبر اکرم به منظور هدایت مردم، علاوه بر ابلاغ وحی عهده دار چه مسئولیت هایی بود؟

۲ تعلیم و تبیین تعالیم قرآن (مرجعیّت دینی)

۳ اجرای قوانین الهی با تشکیل حکومت اسلامی (ولایت ظاهری)

۳ به نظر شما کدام یک از احکام و دستورات دین اسلام نیاز بیشتری به تشکیل حکومت الهی دارد؟

الف(نماز و روزهٔ واجب

- ✓ ب(حج
- ✓ ج(امر به معروف و نهی از منکر

د(حجاب و پوشش

- ✓ ه (توانمندی نظامی و ایجاد رعب در دل دشمنان
- ✓ و(نفی سلطهٔ بیگانگان
- ✓ ز(کمک به مسلمانان گرفتار در نقاط مختلف جهان

۴ با توجه به حدیث امام باقر بیان کنید که چرا ولایت، از نماز و روزه و سایر عبادات مهم تر است؟

چون ولایت رکن و پایه اصلی اجرای قوانین اسلامی است و اگر ولایت نباشد احکام و قوانین اسلامی اجرا نمیشود .

درس ششم
پیشوای اسوه

۱- نقطه چین ها را پرکنید.

۱- پیامبر اکرم پس از سیزده سال تلاش برای هدایت مردم مکه، با دعوت مردم مدینه، به این شهر هجرت کرد.

۲- ملاک پیامبر اسلام در تقسیم بندی، تقوای انسان ها بود.

۲-چند مورد از ابعاد رهبری پیامبر اسلام را بنویسید.

۱ اجرای عدالت ۲- محبت و مدارا با مردم۳- سخت کوشی و دلسوزی در هدایت مردم ۴- مبارزه با فقر و همدردی با فقیران ۵- برابری و اخوّت اسلامی.

۳- یکی از اهداف مهم حکومت الهی رسول خدا اجرای عدالت آن را شرح دهید.

یکی از اهداف مهم حکومت الهی رسول خدا اجرای عدالت بود و ایشان در این مورد با قاطعیت عمل کرد و کوشید تا جامعهٔ عادلانه ای بنا کند که در آن از تبعیض خبری نباشد و همه در برابر قانون الهی یکسان باشند.این اقدام پیامبر اکرم در شرایطی انجام می گرفت که در جامعهٔ آن روز حجاز و سایر کشورها، تبعیض و تفاوت طبقاتی یک قانون پذیرفته شده بود و کسی با آن مخالفت نمی کرد.

۴- از نظر پیامبر اسلام اقوام و ملل پیشین به چه علتی دچار سقوط شدند ؟

اقوام و ملل پیشین بدین سبب، دچار سقوط شدند که در اجرای عدالت، تبعیض روا میداشتند؛ اگر شخصی قدرتمند و صاحب نفوذ از ایشان دزدی می کرد رهایش میکردند و اگر فردی ضعیف دزدی میکرد وی را مجازات میکردند.

۵-آیه زیر را ترجمه کرده و علت نزول ان را بنویسید.

لَعَلَّكَ باخِعٌ نَفسَكَ اَلّا یَکونوا مُؤمِنینَ

شاید که جانت را از دست بدهی. از اینکه ایمان نمی آورند.

بر سر و رویش خاکستر می پاشیدند، طعنه و نیش زبان به او می زدند. با وجود اینها، آن قدر با مهربانی و صبر و تحمل، به هدایت مردم ادامه می داد که گاه نزدیک بود از شدّت غصّه و اندوه فراوان از پا در آید که خداوند به او فرمود: لَعَلَّكَ باخِعٌ نَفسَكَ اَلّا یَکونوا مُؤمِنینَ .

۶- مهم ترین ثمرهٔ اخوت مسلمانان با یکدیگر چیست ؟

مهم ترین ثمرهٔ اخوت مسلمانان با یکدیگر، به وجود آمدن قدرت بزرگی است که زورگویان و مخالفان با اسلام را از تجاوز به حقوق ملت های مسلمان باز می دارد و فرصت پیشرفت مسلمانان را

فراهم م یکند.

۷- برنامه های ما برای وحدت مسلمانان را بنویسید.

۱- خود را از سایر مسلمانان دور ندانیم و برای پیشرفت جهان اسلام و پیروزی و سربلندی مسلمانان، در تمام نقاط جهان تلاش کنیم. ۲- از اهانت و توهین به مقدّسات سایر مسلمانان خودداری کنیم.

۳- از مظلومان در تمام نقاط جهان، با روش های درست دفاع کنیم و برای رهایی آنان از ظلم بکوشیم

۴- اعتقادات خود را با دانش و استدلال، اعتلا و ارتقا ببخشیم تا بتوانیم با دیگر مسلمانان براساس معرفت و استدلال سخن بگوییم و اعتقادات خود را به نحو صحیح و بدون نزاع و ناسزاگویی بیان کنیم.

۵- کسانی را که به ظاهر، خود را مسلمان م ینامند، ولی با دشمنان اسلام دوستی می ورزند، بشناسیم و فریب برنامه های آنان را نخوریم.

۸-این حدیث شریف پیامبر اسلام را ترجمه کنید :

مَن اَصبَحَ وَ لَم یَهتَمَّ بأُمورِ المُسلِمینَ فَلَیسَ بمُسلم.

کسی که صبح کند و در اندیشهٔ رسیدگی به سایر مسلمانان نباشد، مسلمان نیست.

۹- نتیجه بزرگ جلوه دادن اختلافات معمولی اقوام و مذاهب اسلامی را بنویسید.

یکی از نتایج زیانبار این اختلاف ها، تجزیهٔ کشورهای بزرگ اسلامی به کشورهای کوچک در سدهٔ اخیر بود تا قدرت های استعمارگر به راحتی بتوانند بر آنها سلطه پیدا کنند و ذخایر آنان را به تاراج ببرند. این سیاست اکنون نیز از سوی این قدرت های استعماری در کشورهای منطقه در حال اجراست.

درس هفتم

امامت، تداوم رسالت

۱-درمیان مسئولیت های پیامبر کدام یک با رحلت ایشان پایان می پذیرد و کدام یک باید ادامه یابد ؟

در میان مسئولیت های سه گانه رسول خدا، مسئولیت اوّل، یعنی دریافت و ابلاغ وحی به مردم، با ختم نبوت پایان می پذیرد و کتاب قرآن، آخرین کتاب آسمانی است و نیازی به آوردن کتاب جدیدی نیست.

پس ولایت و حکومت و تعلیم و تبیین دین مرجعیت علمی باید ادامه یابد.

۲- چرا بطلان سکوت قرآن کریم و پیامبر اکرم درباره ادامه تعلیم و تربیت و ولایت روشن است ؟

زیرا قرآن کریم، هدایتگر مردم در همهٔ امور زندگی است؛ وممکن نیست نسبت به این دو مسئولیت مهم که به شدّت در سرنوشت جامعهٔ اسلامی تأثیرگذار است بی تفاوت باشد. همچنین پیامبر اکرم آگاه ترین مردم نسبت به اهمیت و جایگاه این مسئولیت هاست و نمی تواند از کنار چنین مسئله مهمی با سکوت و بی توجهی بگذرد. در حقیقت، بی توجهی به این مسئله بزرگ، خود دلیلی بر نقص دین اسلام است؛ و این در حالی است که دین اسلام کامل ترین دین الهی است.

۳- چرا نیاز جامعه به حکومت و تعلیم و تبیین دین، پس از رسول خدا از بین نرفته است ؟

زیرا گسترش اسلام در نقاط دیگر، ظهور مکاتب و فرقه های مختلف، پیدایش مسائل و مشکلات جدید اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی را به دنبال داشت و نیاز به امام و رهبری که در میان انبوه افکار و عقاید، حقیقت را به مردم نشان دهد و جامعه راآن گونه که پیامبر اداره می کرد، اداره نماید، افزون تر می شد.

علاوه بر اینکه اصولاً حکومت و ادارهٔ جامعه و تعلیم و تبیین دین، امری تمام شدنی و پایان پذیر

نیست و همواره جامعه نیازمند حاکم و معلمی است که بتواند راه رسول خدا را ادامه دهد و احکام

اسلام را اجرا نماید.

۴- نقطه چین ها را پرکنید.

۱- از آنجا که امام همه مسئولیت های پیامبر اکرم جز دریافت و ابلاغ وحی را دارد.

۲- حدود سه سال از بعثت گذشته بود که آیه انذار نازل شد.

۳-تنها کسی که در حال رکوع صدقه داده است امام علی (ع) می تاشد.

۴-مشاور و وزیر حضرت موسی (ع) هارون بود.

۵- پیامبر گرامی اسلام در سال دهم هجرت عازم مکه شد تا فریضهٔ حج را به جا آورد«. این حج که در آخرین سال زندگی ایشان برگزار شد، به حَجَّة الوداع یا حَجَّة البلاغ مشهور است.

۲- چگونه و بر چه اساسی درمی یابیم که خداوند، امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب را به جانشینی رسول خدا و امامت بعد از ایشان منصوب فرموده و نیز امامان معصوم پس از ایشان را معرفی کرده است.

با تدبّر در آیات و روایات مطمئن و مسلّم نقل شده از پیامبر و مطالعهٔ تاریخ اسلام

۵-آیه مبارکه زیر را ترجمه کنید و بنویسید این آیه به چه معروف است ؟

وَ اَنذِر عَشیرَتَکَ الاَقرَبینَ

خویشان نزدیکت را انذار کن. این آیه به آیه انذار معروف است.

۶- متن عربی آیه ولایت را بنویسید.

اِنَّما وَلِیُّکُمُ اللهُ وَ رَسولُه و وَ الَّذینَ آمَنُوا و اَ لَّذینَ یُقیمونَ الصَّلاة وَ یُؤتونَ الزَّکاة وَ هُم راکِعونَ

۷-آیه زیز را ترجمه فرمایید و بنویسید این آیه معروف به چه آیه ایی است و موضوع و پیام ان را هم بنویسید.

همانا ولّیِ شما خداوند و رسول اوست نماز را بر پا می دارند و در حال رکوع، زکات می دهند

این آیه به آیه ولایت معروف است. نزول این آیه اعلام ولایت حضرت علی از جانب رسول خدا ، برای آن بود که مردم با چشم ببینند و از زبان پیامبر بشنوند تا امکان مخفی کردن آن نباشد.

۸-خلاصه حدیث غدیررا بنویسید.

در یکی از روزها، در مدینه، جبرئیل بر پیامبر نازل شد و آیهٔ ۵۹ سورهٔ نساء را بر ایشان خواند که قسمتی از آن چنین است . یا اَیُّهَا الَّذینَ آمَنوا اَطیعُوا اللهَ وَ اَطیعُوا الرَّسولَ وَ اُولِی الاَمرِ مِنکُم ...

وقتی این آیه هم نازل شد، جابربن عبدالله انصاری گفت یا رسول الله، ما خدا و رسول او را شناخته ایم. لازم است اولی الامررا نیز بشناسیم رسول خدا فرمود:

ای جابر، آنان جانشینان من و امامان بعد از من اند. نخستینِ آنان علی بن ابی طالب است و «

سپس به ترتیب: حسن بن علی، حسین بن علی، علی بن الحسین، محمدبن علی؛ و تو در هنگام پیری او را خواهی دید و هر وقت او را دیدی، سلام مرا به او برسان. پس از محمدبن علی به ترتیب، جعفربن محمد، موسی بن جعفر، علی بن موسی، محمدبن علی، علی بن محمد، حسن بن علی و پس از ایشان فرزندش می باشد که هم نام و هم کنیهٔ من است. اوست که از نظر مردم پنهان می شود.

۹-متن عربی حدیث ثقلین را بنویسید.

اِنّی تارِکٌ فیکُمُ الثَّقَلَینِ من در میان شما دو چیز گران بها می گذارم:

کِتابَ اللهِ وَ عِترَتی اَهلَ بَیتی کتاب خدا و عترتم، اهل بیتم را.

ما ان تَمَسَّکتُم بهِما اگر به این دو تمسک جویید

لَن تَضِلّوا اَبَدًا هرگز گمراه نمی شوید

وَ انَّهُما لَن یَفتَرقا و این دو هیچ گاه از هم جدا نمی شوند

حَتّیٰ یَردا عَلَیَّ الحَوضَ

۱۰-با تفکر در حدیث، ثقلین چه پیام هایی را می توان استخراج کرد؟

۱ همان طور که قرآن و پیامبر از هم جدا نمی شوند، قرآن و اهل بیت نیز همواره با هم اند.

۲ همان طور که قرآن همیشگی است، وجود معصوم نیز در کنار آن همیشگی است.

۳ در صورتی مسلمانان گمراه نمی شوند که به قران و اهل بیت با همدیگر تمسک بجویند.

۴- نمی توان برای هدایت و سعادت اخروی، فقط از یکی از دو یادگار پیامبر پیروی کرد؛ بلکه باید .هر از دوی آنها پیروی کرد.

۱۰-آیه مبارکه زیررا ترجمه کنید.

یا اَیُّهَا الرَّسولُ ای رسول،

بَلِّغ ما اُنزِلَ اِلَیكَ مِن رَبِّكَ آنچه از سوی پروردگارت بر تو نازل شده برسان،

وَ اِن لَم تَفعَل و اگر چنین نکنی،

فَما بَلَّغتَ رِسالَتَه رسالتش را ابلاغ نکرده ای

وَاللهُ یَعصِمُكَ مِنَ النَّاسِ و خداوند تو را از مردمان حفظ می کند؛

اِنَّ الله لا یَهدِی القَومَ الکافِری ن خداوند، کافران را هدایت نمی کند.

۱۱-دربارهٔ واقعهٔ بزرگ غدیر بیندیشید و به سؤال های زیر پاسخ دهید:

الف(چرا مراسم غدیر هم زمان با بزرگ ترین اجتماع مسلمانان برگزار شد؟

زیرا در این مراسم باشگوه جمعیت زیادی از بیشتر بلاد اسلامی ان روز شرکت کرده بودند و و با چشم خودشون دیدند که پیامبر اسلام حضرت علی (ع) را به عنوان جانشین تعیین فرمودند.

ب(چرا خداوند انجام ندادن این مأموریت را مساوی با عدم انجام رسالت اعلام کرد؟

زیرا این فرمان بزرگی بود و برای آینده اسلام و جانشینی پیامبر فوق العاده مهم و حیاتی بود.

ج(تبریک و تهنیت مردم به حضرت علی پس از پایان مراسم، نشانهٔ چیست؟

تبریگ گفتن معمولازمانی است که به طرف مقابا مقام وقدرت اعطاء شده است.و چون در ان واقعه پیامبر اسلام مقام جانشینی بعد از خودش را به امام علی (ع) واگذار کرد مردم به ایشان تبریگ گفتند.

د)چرا کلمه مولی در حدیث غدیر به معنای سرپرست است، نه دوست؟

چون به خاطر دوستی به کسی تبریگ نمیگند بلگه چون مقام بزرگو سرپرستی به امام علی داده شده بود مردم به ایشان تبریگ گفتند.

۱۲-موضوع کتاب الغدیر جیست و مولف ان کیست ؟

الغدیر نام مجموعهٔ گران بهایی در اثبات واقعهٔ غدیر است که یکی از دانشمندان عالی قدر شیعه در عصر حاضر علّامهٔ امینی آن را در یازده جلد به زبان عربی نوشته است و خلاصهٔ آن به فارسی در یک جلد ترجمه شده است.

۱۳-متن عربی آیه تطهیر را بنویسید.

اِنَّما یُریدُ اللهُ لِیُذهِبَ همانا خدا اراده کرده که دور گرداند

عَنکُمُ الرِّجسَ اَهلَ البَیتِ از شما اهل بیت پلیدی و ناپاکی را

وَ یُطَهِّرَکُم تَطهیرًا و شما را کاملاً پاک و طاهر قرار دهد

۱۴-پیام های مهم آیه تطهیررا بنویسید.

۱ این آیه هرگونه گناه و پلیدی را از پیامبر اکرم، امام علی، حضرت فاطمه، امام حسن و امام حسین دور می داند و آنان را معصوم از گناه و پلیدی معرفی می کند.

۲ این آیه، تعداد خاصی از خانوادهٔ پیامبر را در بر می گیرد که مقام عصمت دارند؛ یعنی در اینجا افراد خاصی از اهل بیت مورد نظر است و شامل همه نمی شود.

۳ -چون این تعداد خاص معصوم اند، سخن و عمل آنان، مطابق با دین و بیان کننده دستورات الهی است.

درس هشتم

جان و جانشین پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم

۱- نقطه چین ها را پرکنید.

۱- شیعیان، امام علی را امام اوّل و اوّلین جانشین بعد از پیامبر می دانند و اهل سنّت ا یشان را خلیفهٔ چهارم خود محسوب می نمایند.

۲- امیرمؤمنان، علی ، ده سال قبل از بعثت پیامبر در خانهٔ کعبه به دنیا آمد ۱. پدرش ابوطالب به پیشنهاد پیامبر، نام ایشان علی گذاشت. این نام به معنای والا و بلند مرتبه است.

۳- کتاب نهج البلاغه بخشی از سخنرانی ها، نامه ها و پند و اندرزهای ایشان را در خود جای داده.

۴- امیرالمؤمنین جز نزد پیامبر اکرم نزد کسی دیگر شاگردی نکرده بود. در حقیقت، دانش ایشان متصل به دانش پیامبر بود و دانش پیامبر نیز از وحی الهی سرچشمه می گرفت.

۵- امام علی پس از ۲۵ سال خانه نشینی آن گاه که با درخواست عمومی مردم و اصرار آنها بر قبول خلافت، حجت را بر خود تمام دید به صحنه آمد.

۲- بخشی از فداکاری های اامام علی (ع)در راه اسلام را بنویسید.

۱- خوابیدن در جای پیامبر در هنگام توطئهٔ دشمنان برای کشتن آن حضرت ۲- رشادت و قهرمانی بی نظیر در جنگ بدر۳- استقامت و فداکاری در جنگ احد با وجود زخم های فراوان و در حالی که جز اندکی از مسلمانان بقیه فرار کرده بودند ۴- انداختن رعب در دل دشمنان و فراری دادن آنان با شکست دادن پهلوان عرب ۵-آن حضرت در شعب ابی طالب در سه سالی که پیامبر در محاصره اقتصادی بود، ۶- فتح قلعه های خیبر و شکستن بت های خانهٔ کعبه در هنگام فتح شهر مکه، تنها بخشی از فداکاری های ایشان در راه اسلام بود.

۳- آیه مبارکه زیر را ترجمه کرده و بنویسید این آیه درباره چه کسی نازل شده است ؟

اِنَّ الَّذینَ آمَنوا کسانی که ایمان آوردند

وَ عَمِلُوا الصَّالِحاتِ و کارهای شایسته انجام دادند،

اُولئِکَ هُم خَیرُ البَرِیَّةِ اینان بهترین مخلوقات اند.

این آیه درباره امام علی (ع) نازل شده است.

۴- شیعه به چه کسی گفته می شود ؟

رسول خدا ، در سخنان خود از کلمهٔ شیعه که به معنی پیرو است استفاده کرده است. بنابراین، شیعه، مسلمانی است که به فرمان خدا و پیامبر ، امیرالمؤمنین را جانشین پیامبر می داند و از او پیروی می کند.

۵-چند مورد از ویژگی های امیر مؤمنان (ع) را بنویسید.

بزرگان علم و دانش، از مسلمان و غیرمسلمان، پس از بررسی شخصیت امیرالمؤمنین با شگفتی مشاهده کرده اند که فضایلی در آن امام است که به سختی در یک فرد جمع می شود. آن امام در میدان جنگ، شجاع ترین؛ در محراب عبادت، عابدترین؛ در مقام قضاوت، دقیق ترین؛ در کلاس درس، عالم ترین؛ در بلاغت و زیبایی سخن، بلیغ ترین؛ و در عرصهٔ حکمرانی، عادل ترین است.

۶-کدام دانشمند اهل سنت شرح مفصلی بر نهج البلاغه نوشته است ؟

ابن ابی الحدید که از دانشمندان بزرگ اهل سنّت است، شرح مفصلی بر نهج البلاغه نوشته که امروزه در چندین جلد، چاپ شده است.

۷-حدیث زیر را ترجمه کنید و این حدیث درباره چه چیزی است پیام ان را بنویسید.

اَنَا مَدینَةُ الِعلمِ وَ عِلیٌّ بابُها و فَمَن اَرادَ الِعلمَ فَلیَأتِها مِن بابِها

من شهر علم هستم علی درِ آن است.هرکس می خواهد به این علم برسد،این حدیث درباره علم بیکران امام علی (ع) از پامبر اسلام (ص) نقل شده است.

درس نهم وضعیت فرهنگی، اجتماعی و سیاسی مسلمانان، پس از رسول خدا ﷺ

۱- نقطه چین ها را پرکنید.

۱-در یک دورهٔ کوتاه چهارسال و نه ماهه،ادارهٔ حکومت به امام علی رسید.

۲-ابوسفیان که رهبری مشرکان را برعهده داشت.

۳-پس از سقوط بنی امیه، حکومت به دست بنی عباس افتاد.

۴-دو میراث گران قدر حضرت محمد (ص) قرآن کریم و ائمهٔ اطهار بود.

۲-مهم ترین چالش های عصر ائمه (علیهم السلام) را بنویسید.

۱- ممنوعیت از نوشتن احادیث پیامبر اکرم ۲- تحریف در معارف اسلامی و جعل احادیث

۳-ارائه الگوهای نامناسب ۴- تبدیل حکومت عدل نبوی به سلطنت

۴-روش وشیوه حکومتی بنی عباس را بنویسید.

پس از سقوط بنی امیه، حکومت به دست بنی عباس افتاد. آنان با اینکه خود را از عموزادگان پیامبر می دانستند و به نام اهل بیت، قدرت را از بنی امیه گرفته بودند، روش سلطنتی بنی امیه را ادامه دادند و در ظلم و ستم به اهل بیت پیامبر از چیزی فروگذار نکردند، به گونه ای که اگر تحوّل معنوی و فرهنگی ایجاد شده در عصر پیامبر و دو میراث گران قدر آن حضرت قرآن کریم و ائمهٔ اطهار نبود، جز نامی از اسلام باقی نمی ماند.پ

۵-نگهداری حدیث به شیوه حفظ کردن چه نتایج نامطلوبی داشت ؟

الف) احتمال خطا در نقل احادیث افزایش یافت و امکان کم و زیاد شدن عبارت ها یا فراموش شدن اصل حدیث فراهم شد.

ب) شرایط مناسب برای جاعلان حدیث پیش آمد و آنان براساس غرض های شخصی به جعل، یا تحریف حدیث پرداختند، یا به نفع حاکمان ستمگر از نقل برخی احادیث خودداری کردند.

ج) بسیاری از مردم و محققان از یک منبع مهم هدایت بی بهره ماندند و به ناچار، سلیقهٔ شخصی را در احکام دینی دخالت دادند و گرفتار اشتباهات بزرگ شدند.

۶-چرا اوضاع نابسامان حدیث و جعل و از بین رفتن احادیث برای پیروان ائمه پیش نیامد ؟

زیرا آن بزرگواران احادیث پیامبر را حفظ کرده بودند و شیعیان، این احادیث را از طریق این بزرگواران که خود انسان هایی معصوم و به دور از خطا بودند و سخنانشان مانند سخنان رسول خدا معتبر وموثق بود، به دست آوردند و به همین جهت، در نقل احادیث کمتر دچار اشتباه شدند.

۷- علت تحریف در معارف اسلامی و جعل احادیث چه بود ؟

حاکمان بنی امیه و بنی عباس، اغلب به اندیشه هایی میدان می دادند که به نفع آنان بود و قدرت آنان را تقویت می کرد. برخی از دنیاطلبان، برای نزدیکی به این حاکمان، احادیثی از قول پیامبر اکرم جعل می کردند و از حاکمان جایزه می گرفتند.

۸-پیامبر خدا حکومتش را بر پایهٔ چه چیزی بنا کرد؟

پیامبر خدا حکومتش را بر پایهٔ عدل بنا کرد و اعلام نمود که همهٔ انسان ها از یک مرد و زن آفریده شده اند و ملاک کرامت و گرامی بودن، تقواست.

۹- وضعیت سیاسی و اجتماعی حکومت اسلامی پس از گذشت مدتی از رحلت رسول خدا رابنویسید.

پس از گذشت مدتی از رحلت رسول خدا جاهلیت با شکلی جدید وارد زندگی اجتماعی مسلمانان شد. شخصیت های باتقوا، جهادگر و مورد احترام و اعتماد پیامبر منزوی شدند و طالبان قدرت و ثروت قرب و منزلت یافتند.

حاکمان بنی امیه و بنی عباس نیز، به تدریج مسیر حکومت را عوض کردند و برای خود و اطرافیانشان کاخ های بزرگ و مجلّل ساختند و خزائن خود را از جواهرات گران قیمت انباشته کردند.

اندیشه و تحقیق

۱- چه مسائلی زمینه را برای ورود جعل و تحریف به احادیث پیامبر اکرم آماده کرد؟

۱-حاکمان بنی امیه و بنی عباس، اغلب به اندیشه هایی میدان می دادند که به نفع آنان بود و قدرت آنان را تقویت می کرد. برخی از دنیاطلبان، برای نزدیکی به این حاکمان، احادیثی از قول پیامبر اکرم جعل می کردند و از حاکمان جایزه می گرفتند.

۲-ننوشتن احادیث و حفظ کرده .

۲- تفاوت های اساسی حکومت بنی امیه و بنی عباس با رهبری پیامبر چه بود؟

پیامبر خدا حکومتش را بر پایهٔ عدل بنا کرد و اعلام نمود که همهٔ انسان ها از یک مرد و زن آفریده شده اند و ملاک کرامت و گرامی بودن، تقواست.

پس از گذشت مدتی از رحلت رسول خدا جاهلیت با شکلی جدید وارد زندگی اجتماعی مسلمانان شد. شخصیت های باتقوا، جهادگر و مورد احترام و اعتماد پیامبر منزوی شدند وطالبان قدرت و ثروت قرب و منزلت یافتند.

حاکمان بنی امیه و بنی عباس نیز، به تدریج مسیر حکومت را عوض کردند و برای خود واطرافیانشان کاخ های بزرگ و مجلّل ساختند و خزائن خود را از جواهرات گران قیمت انباشته کردند.

۱- نقطه چین ها را پرکنید.

۱- کلمهٔ لا اله الا الله قلعهٔ محکم من است، هرکس به این قلعهٔ محکم من وارد شود، از عذاب من در امان می می ماند.

۲- تجلی توحید در زندگی اجتماعی با ولایت امام که همان ولایت خداست، میسر است.

۳-مجاهد و صاحب فضیلت مانند اویس قرنی، کمیل ابن زیاد، میثم تمار و رُشَیْد هِجری پیشروان عرفان و معنویت عبدالله بن عباس مفسّر قرآن کریم، مالک اشتر و محمدبن ابی بکر پیشتازان جهاد و مبارزه بودند.

۴-اسامی ۱۷۰ نفر از شاگردان امام سجاد یا کسانی که از ایشان حدیث نقل کرد ه اند،در تاریخ ثبت شده است.

۲-امیرالمؤمنین علی (ع) سرنوشت و آیندهٔ جامعهٔ اسلامی را چگونه پیش بینی کرد؟

به زودی پس از من، زمانی فرامی رسد که در آن زمان، چیزی پوشیده تر از حق و آشکارتر از باطل و رایج تر از دروغ بر خدا و پیامبرش نباشد. نزد مردم آن زمان، کالایی کم بهاتر از قرآن نیست، وقتی که بخواهد به درستی خوانده شود و کالایی رایج تر و فراوان تر از آن نیست، آن گاه که بخواهند به صورت وارونه و به نفع دنیاطلبان معنایش کنند. در آن ایام، در شهرها، چیزی ناشناخته تر از معروف و خیر و شناخته شد ه تر از منکر و گناه نیست.

۳- امیرالمؤمنین علی (ع) چه هشداری به مردم پس از خود داد ؟

امام پس از بیان اوضاع و احوال پس از خود و آگاه کردن مردم و هشدار به آنها فرمود:

در آن شرایط، در صورتی می توانید راه رستگاری را تشخیص دهید که ابتدا پش تکنندگان به «

صراط مستقیم را شناسایی کنید و وقتی می توانید به عهد خود با قرآن وفادار بمانید که پیمان شکنان را تشخیص دهید؛ و آن گاه می توانید پیرو قرآن باشید که فرامو شکنندگان قرآن را بشناسید.»

۴- امیرالمؤمنین علی (ع) راه حلش برای مشکلات بعد از خودش چی بود ؟

آن گاه امیرمؤمنان ، راه حلّ نهایی را بیان میکند و می فرماید:

پس همهٔ اینها را از اهلش طلب کنید. آنان اند که نظر دادن و حکم کردنشان، نشان دهندهٔ دانش آنهاست، و هرگز با دین مخالفت نمیکنند و در دین اختلاف ندارند .

۵- برخی از اقدامات ائمهٔ اطهار در راستای تعلیم دین و مرجعیت دینی را بنویسید.

۱- تعلیم و تفسیر قرآن کریم ۲- اقدام برای حفظ سخنان و سیرهٔ پیامبر ۳- تبیین معارف اسلامی متناسب با نیازهای نو۴- تربیت شخصی تهای اسلامی

۶-کدام حدیث به حدیث سلسلةُ الذَّهَب (یعنی زنجیرهٔ طلایی) مشهور است؟

کَلِمَةُ لا الٰهَ الَّا اللهُ حِصنی فَمَن دَخَلَ حِصنی اَمِنَ مِن عَذابی:

کلمهٔ لا اله الا الله قلعهٔ محکم من است، هرکس به این قلعهٔ محکم من وارد شود، از عذاب من در امان می ماند.پس از اندکی درنگ، امام فرمود:

بشُروطِها وَ اَنَا مِن شُروطِها: اما به شر طهای آن، و من از جملهٔ شر طهای آن هست.

۷-حدیث سلسله اذهب به چه حدیثی گفته می شود ؟

این حدیث، به جهت توالی و پشت سرهم آمدن اسامی امامان در آن، به حدیث سلسلةُ الذَّهَب یعنی زنجیرهٔ طلایی مشهور است.

۸- دو کتاب معروف درباره حدیث و سیرهٔ ائمهٔ اطهار از خود ائمهٔ اطهار(علیهم السلام) را بنویسید.

کتاب نهج البلاغه،از امام علی (ع) و کتاب صحیفهٔ سجاد از امام سجاد (علیهم السلام)

۹-مولف کتب حدیثی زیر را بنویسید.

۱- کافی از کلینی ۲-من لایحضره ازشیخ صدوق۳-استبصار و تهذیب از شیخ طوسی.

۱۰-کتب اربعه حدیثی شیعه را بنویسید.

۱- کافی از کلینی ۲-من لایحضره ازشیخ صدوق۳-استبصار و تهذیب از شیخ طوسی.

درس یازدهم

جهاد در راستای ولایت ظاهری

۱-هر امامی، مسئولیت داشت که از چند جهت با حاکمان زمان خود مبارزه کند ؟

اوّل، از آن جهت که گروه دیگری حکومت را غصب کرده بودند .از اینرو، هر امامی مسئولیت

داشت با حاکم زمان خود مبارزه کند و در صورت فراهم آمدن زمینه، حاکم غاصب را برکنار کند و خود، حکومت مسلمانان را بر عهده بگیرد و قوانین اسلام را به اجرا درآورد و عدالت را برقرار سازد.

دوم، از آن جهت که این حاکمان غاصب، قوانین اسلام را زیر پا میگذاشتند و به مردم ستم میکردند، امامان نیز وظیفه داشتند که براساس اصل امر به معروف و نهی از منکر با آنان مقابله کنند و مانع زیر پا گذاشتن قوانین اسلام شوند و از حقوق مردم دفاع نمایند.

۲-امامان در مبارزه ای که با حاکمان جور داشتند، از چه اصولی تبعیت میکردند ؟

۱- عدم تأیید حاکمان ۲-معرفی خویش به عنوان امام بر حقّ ۳-انتخاب شیو ههای درست مبارزه

۳-روش و شیوه مبارزه امامان با حاکمان چگون بود ؟

امامان، شیوهٔ مبارزه با حاکمان را متناسب با شرایط زمان برمی گزیدند؛ به گونه ای که هم تفکر اسلام راستین باقی بماند و هم به تدریج، بنای ظلم و جوربنی امیه و بنی عباس سست شود، و هم روش زندگی امامان، به نس لهای آینده معرفی گردد.

۴- تقیه چیست آن را تعریف کنید.

ائمهٔ اطهار میکوشیدند آن بخش از اقدامات و مبارزات خود را که دشمن به آن حساسیّت دارد، در قالب تقیّه به پیش ببرند؛ یعنی اقدامات خود را مخفی نگه دارند، به گونه ای که در عین ضربه زدن به دشمن، کمتر ضربه بخورند.

۵-چرا مامان شیعه مجبور به استفاده از تقیه بودند؟

ائمهٔ اطهار میکوشیدند آن بخش از اقدامات و مبارزات خود را که دشمن به آن حساسیّت دارد، در قالب تقیّه به پیش ببرند؛ یعنی اقدامات خود را مخفی نگه دارند، به گونه ای که در عین ضربه زدن به دشمن، کمتر ضربه بخورند.

۶-چرا امام حسن (ع) مجبور به صلح با معاویه شد و در این صلح از معاویه چه تعهدی گرفت ؟

امام حسن نیز مانند پدر بزرگوارشان، دستور جهاد علیه معاویه را صادر کرد. معاویه با صرف هزین ههای زیاد، توانست بیشتر فرماندهان سپاه امام را از نبرد با خود منصرف کند و با حیله ها ونیرنگ های گوناگون، بسیاری از مردم را با خود همراه سازد. امام با سنجیدن شرایط، سرانجام صلاح را بر آن دید که برخلاف میل خود، از جنگ دست بردارد و با معاویه قرارداد صلح امضا کند. در این قرارداد، از معاویه تعهد گرفت که شیعیان و یاران امیرالمؤمنین را آزار ندهد، و برای خود جانشین تعیین نکند.

۷-چرا وقتی یزید به حکومت رسید، امام روش خود را تغییر داد ؟

امام حسین در زمان معاویه همان روش برادر بزرگوارش را پیش گرفت و تا معاویه زنده بود (به مدت ده سال) علیه او جهاد نکرد .اما وقتی یزید به حکومت رسید، امام روش خود را تغییر داد و متناسب با شرایط جدید، تصمیم گرفت زیر بار بیعت یزید نرود و علیه وی قیام کند .رفتار و کردار یزید آن قدر از اسلام دور و بیگانه بود که امام حسین می دانست اگر یزید را تأیید کند و او به حکومتش ادامه دهد، حقیقت اسلام نابود خواهد شد.

۸-امام حسین (ع) علت قیام خود و بیعت نکردن با یزید را چه چیزی بیان کرد ؟

ایشان در تبیین قیام خود و بیعت نکردن با یزید، در خطبه ای فرمود:

آیا نم بینید که به حق عمل نمی شود و کسی مانع باطل نمیگردد .در این شرایط، مؤمن حق»

دارد که برای ملاقات خدا آماده شود و علیه باطل قیام کند .من مرگ در این راه را جز سعادت و زندگی

با ظالمین را جز ذلت و خواری نمیبینم.

۹- نقطه چین ها را پرکنید.

۱-به همین جهت، امام سجاد در کنار گسترش معارف از طریق **دعا** به تجدید حیات نهضت شیعیان پرداخت،

۲-**زیارت جمعه کبیره** یکی از منابع معرفتی شیعه است که توسط امام هادی (ع) بیان شده.

۱۰-چه عواملی باعث شد نهضت علمی و فرهنگی بزرگ در زمام امام محمد باقر (ع) شکل بگیرد ؟

در اثر فعالیتهای امام سجاد و قوّت گرفتن مجدّد شیعیان و ضعف تدریجی بنی امیه،زمان معرفی اسلام اصیل در دوران امام باقر فرا رسید و ایشان یک نهضت علمی و فرهنگی بزرگ را آغاز کرد.

۱۱-وظیفهٔ ما در برابر پیامبر و امامان چیست ؟

آنان هم اکنون ناظر بر ما هستند و به پیروان خود می نگرند تا ببینند آنان چه میکنند .پس شایسته است به گونه ای زندگی کنیم که سبب بدبینی دیگران نسبت به شیعیان نشویم و بدانیم که شیعه بودن تنها به اسم نیست؛ بلکه اسم باید با عمل همراه باشد تا پیرو حقیقی پدید آید.

۱- نقطه چین ها را پرکنید.

۱- دورهٔ امامت امام زمان با غیبت کوتاهی شروع شد که ۶۹ سال به طول انجامید. پس از آن، غیبتی طولانی آغاز شد که تاکنون ادامه دارد.

۲- حضرت مهدی **دوازدهمین** امام ما، در سپیده دم جمعه، **نیمهٔ شعبان** سال **۲۵۵** ه.ق، درسامرا متولد شد و تا سال ۲۶- ه.ق، در کنار پدر بزرگوارش زندگی میکرد.

۳- پس از شهادت **امام حسن عسکری** در سال **۲۶۰** ق، امامت امام مهدی آغاز شد.

۴- به دلیل غایب بودن ایشان، بهره مندی از امام در عصر غیبت کاهش میی‌ابد. از این رو آن حضرت خود را به **خورشید پشت ابر** تشبیه کرده اند.

۵-در دوران غیبت بهره مندی از امام منحصر به **ولایت معنوی** می شود.

۶-امام زمان دو مسئولیت **تعلیم و تبیین دین** (**مرجعیت علمی**) حکومت و **ولایت ظاهری** خود را به عالمان دین واگذار کرده است.

۲-غیبت صغری و کبری امام زمان (ع) را توضیح دهید.

پس از شهادت امام حسن عسکری در سال ۲۶۰ ق، امامت امام مهدی آغاز شد. آن

حضرت از ابتدای امامت خود که تاکنون ادامه دارد، دو غیبت داشته است. اوّل، غیبتی که تا سال ۲۹ ه.ق طول کشید و غیبت صغری نامیده می شود. امام در این دوره، با اینکه زندگی مخفی و آنان را رهبری م یکرد. این چهار شخصیت بزرگوار به نواب اربعه و نواب خاص معروف اند

شش روز مانده به درگذشت آخرین نایب، امام عصر برای ایشان نامه ای نوشت و فرمود به

فرمان خداوند، پس از وی جانشینی نیست و مرحلهٔ دوم غیبت آغاز می شود. به دلیل طولانی بودن این

دوره از غیبت، آن را غیبت کبری می نامند .

۳- علت های اصلی غیبت امام زمان (ع) را بنویسید.

۱-ناسپاسی مردم

۲- حاکمان بنی عباس درصدد بودند مهدی موعود را به محض تولد، به قتل برسانند.

۳- خداوند آخرین ذخیره و حجّت خود را از نظرها پنهان کرد تا امامت در شکلی جدید

و از پس پرده غیبت ادامه یابد و تا فراهمآ مدن شرایط برای تشکیل حکومت جهانی از نظرها پنهان باشد.

۴- چرا به امام زمان (ع) امام غایب گفته اند ؟

برای درک درست رهبری امام در عصر غیبت، ابتدا باید توجه کنیم که امام را از آن جهت غایب نامیده اند که ایشان ازاز نظر ها غایب است. نه اینکه در جامعه حضور ندارد. به عبارت دیگر، ما انسا نها هستیم که امام را نمی بینیم، نه اینکه ایشان در بین ما نیست و از وضع ما بی خبر است.

۵- چگونگی امامت حضرت مهدی در عصر غیبت را بنویسید.

به دلیل غایب بودن ایشان، بهره مندی از امام در عصر غیبت کاهش میی‌ابد. از این رو آن

حضرت خود را به خورشید پشت ابر تشبیه کرده اند در این دوره، نه امکان حکومت و ولایت ظاهری

آن امام هست و نه امکان تشکیل جلسات درس و تعلیم معارف و احکام دین در دوران غیبت بهره مندی از امام منحصر به ولایت معنوی می شود. بنابراین، دورهٔ غیبت، به معنای عدم امامت امام عصر نیست؛ بلکه رهبری حقیقی مسلمانان هم اکنون نیز به عهدهٔ ایشان است؛ اما این رهبری را انسا نهای عادی حس نم یکنند؛ همان طور که برخی از انسا نها فواید خورشید پشت ابر را درنمیابند و مشاهده نمی کنند.

اندیشه و تحقیق

۱- خداوند در آیهٔ ۱۱ سورهٔ رعد م یفرماید خداوند سرنوشت قومی را تغییر نمی دهد، مگر آنکه آنان آنچه را در خودشان است تغییر دهند با توجه به این آیه، علت غیبت امام عصر را توضیح دهید.

با توجه به آیه ۱۱ سوره رعد این جامعه و مردم جامعه هستند که باعث محرومیت خودشان و جامعه از امام معصوم می شوند. چون بیشتر مردم تسلیم حاکمان شده بودند و با آنان مبارزه نمی کردند و وظیفهٔ امر به معروف و نهی از منکر را انجام نمیدادند.

درس سیزدهم

در انتظار ظهور

۱-نظر خدا پرستان را درباره آینده تاریخ بنویسید.

خداپرستان معتقدند که چون خداوند حکیم، جهان را اداره م یکند، جامعهٔ بشری بالاخره به سمت کمال خواهد رفت و حقّ و عدل بر باطل و ظلم، پیروز خواهد شد و ادارهٔ جهان به دست حق طلبان خواهد افتاد.

۲-تمام پیامبران الهی درباره آینده تاریخ در چه چیزی اتفاق نظر دارند ؟

همه در اصلِ الهی بودن پایان تاریخ و ظهور ولیّ خدا برای برقراری حکومت جهانی اتفاق نظر دارند.

۳- اعتقاد به منجی در بین پیروان پیامبران چه فایده وسودی دارد ؟

از ای ن رو، اعتقاد به منجی در بین پیروان پیامبران، فرصت ارزشمندی است برای همکاری میان آنها و تلاش برای تحقّق آرما نهای بزرگ همهٔ پیامبران الهی، مانند خداپرستی، عدالت، اخلاق و نفی حاکمیت کفر وستم بر جهان .این همکاری سبب نزدیکی و همدلی حق طلبان و مانع توطئه های ستمگران میشود.

۴- نظر اسلام و مسلمانان را دربارع موعود و منجی بنویسید.

ما مسلمانان نیز مانند پیروان سایر ادیان الهی عقیده داریم که در آخرالزمان منجی انسان ها، ظهور خواهد کرد و جهان را به نهایت عدل خواهد رساند .این منجی، امام مهدی) است که از نسل پیامبر اکرم می باشد.

۵- نظر اهل سنت را درباره موعود و منجی بنویسید.

در کتاب های حدیثی اهل سنّت تأکید شده که امام مهدی از نسل پیامبر اکرم و حضرت فاطمه است، البته آنان معتقدند که امام مهدی هنوز به دنیا نیامده است.

۶- نظر شیعیان را درباره موعود و منجی بنویسید.

ما شیعیان معتقدیم که بنا بر سخنان صریح پیامبر اکرم و ائمهٔ اطهار ، موعود و منجی انسان ها، دوازدهمین امام و فرزند امام حسن عسکری است و با توجه خاص خداوند به حیات خود ادامه می دهد، تا اینکه به اذن خداوند ظهور می کند و حکومت جهانی اسلام را تشکیل می دهد .

۷- مشخص بودن پدر و مادر امام زمان ، چه فایده هایی را دارد ؟

البته مشخص بودن پدر و مادر امام زمان ، این فایده را دارد که اگر ماجراجویان فریبکاری بخواهند خود را مهدی موعود معرفی کنند، به زودی شناخته می شوند و مردم هوشیار، فریب آنها را نمی خورند.

۸-اعتقاد به زنده بودن آن حضرت و حضور ایشان در جامعه چه فوایدرا دارد؟

اوّل، اینکه پیروان آن حضرت، از یک سو، امام خود را حاضر و ناظر بر خود میابند و می دانند

که ایشان از حال مسلمانان آگاه اند و از فداکاری ها و مجاهدت مؤمنان اطلاع دارند و از سوی دیگر، آنان میتوانند خواسته های خود را با امام خود همانند دوستی صمیمی در میان بگذارند و برای به دست آوردن رضایت ایشان، تلاش کنند.

دوم، اینکه جامعه به صورت های گوناگون از هدایت های امام و از ولایت معنوی ایشان برخوردار می گردد.

۹- چند مورد از مسئولیت های منتظران موعود و منجیب رابنویسید.

۱-تقویت معرفت و محبّت به امام ۲-پیروی از فرما نهای امام عصر

۳-آماده کردن خود و جامعه برای ظهور ۴-دعا برای ظهور امام

۱۰-با تشکیل حکومت امام عصرکدام یک ازاهداف انبیا تحقق مییابد ؟

۱-عدالت گستری ۲-آبادانی ۳-شکوفایی عقل و علم ۴-امنیت کامل ۵-فراهم شدن زمینه رشد و کمال.

۱۱-بر اساس نظر جامعه شناسان پویایی جامعهٔ شیعه در طول تاریخ،به چه عواملی وابسته بوده است؟

۱- گذشته سرخ؛ اعتقاد به عاشورا، آمادگی برای شهادت و ایثار.

۲- آیندهٔ سبز؛ انتظار برای سرنگونی ظالمان و گسترش عدالت در جهان، زیر پرچم امام

۱۲-چند مورد از ویژگی های واقعی منتظر موعود و منجیرا بنویسید.

منتظر تسلیم وضع موجود نم یشود؛ به امید آینده ای روشن تلاش می کند؛ از یأس و ناامیدی سخن نمی گوید .منتظر، به همان اندازه که به آینده امید دارد و مشتاق امام زمان است، از گذشته نیز درس می آموزد و عاشق سیدالشهدا است و به حماسهٔ بزرگش عشق می ورزد.

۱۳-علائم پیروی از امام عصر در زمان غیبت چیست ؟

تشکیل حکومت اسلامی در عصر غیبت و برکنارکردن حاکمان ستمگر یکی از علائم پیروی از امام عصر است.

۱۴-نقطه چین ها را با کلمات مناسب پر کنید.

۱- **گذشته سرخ؛** اعتقاد به عاشورا، آمادگی برای شهادت و ایثار .

۲- **آیندهٔ سبز؛** انتظار برای سرنگونی ظالمان و گسترش عدالت در جهان، زیر پرچم امام عصر

۳- هسته مرکزی یاران امام زمان **۳۱۳** نفر هستند که **۵۰** نفر از از آنان زن هستند.

۴- محبوب ترین کارها نزد خداوند، **انتظار فرج** است.

اندیشه و تحقیق

۱- از دیدگاه قرآن کریم، آیندهٔ تاریخ از آن چه کسانی است؟

از دیدگاه قرآن کریم آخرالزمان منجی انسان ها،ظهور خواهد کرد و جهان را به نهایت عدل خواهد رساند.

۲- معتقد بودن به انتظار، چه تأثیرهایی بر شخصیت فرد منتظر دارد؟

منتظر تسلیم وضع موجود نم یشود؛ به امید آینده ای روشن تلاش می کند؛ از یأس و ناامیدی سخن نمی گوید. منتظر، به همان اندازه که به آینده امید دارد و مشتاق امام زمان است، از گذشته نیز درس می آموزد و عاشق سیدالشهدا است و به حماسهٔ بزرگش عشق می ورزد.

۳-« منتظران مصلح، خود باید صالح باشند » این جمله را تحلیل کنید.

منظور این است که کسی که منتظر ظهور مصلح در جهان است ابتدا باید از خودش شروع کند و خویشتن را صالح و با تقوا نماید .

۱-ضرورت تداوم مسئولیت های امام در عصر غیبت را بنویسید.

۱- اگربیان کند و پاسخگوی مسائل جدید مطابق با احکام دین نباشد، مردم با وظایف خود آشنا نمی شوند و نمی توانند به آن وظایف عمل کنند.

۲-اگر مرجعیت دینی ادامه نیابد یعنی متخصصی نباشد که احکام دین را بداند و برای مردم بیان کند و پاسخگوی مسائل جدید مطابق با احکام دین نباشد، مردم با وظایف خود آشنا نمی شوند ونمی توانند به آن وظایف عمل کنند.

۲-دو واژه «تفقه » و «فقیقه » را تعریف کنید.

خداوند در قرآن کریم دستور می دهد گروهی از مردم، وقت وهمت خود را صرف شناخت دقیق دین کنند و « تفقّه در دین بپردازند تا پس از کسب علم به شهرهای خود بروند و قوانین اسلام را به مردم بیاموزند . تفقّه، به معنای تلاش برای کسب معرفت عمیق است.افرادی که به معرفت عمیق در دین می رسند و می توانند قوانین و احکام اسلام را از قرآن و روایات به دست « فقیه »نامیده می شوند .مسلمانان وظیفه دارند در زمان غیبت امامان یا عدم امکان دسترسی به، آوردند به این فقیهان مراجعه کنند .

۳--فقیهان در عصر غیبت چه مسولیت هایی دارند ؟

دو مسئولیت ۱-مرجعیت دینی و ۲-رهبری و ولایت را د ارند.

۴- تقلید یعنی چه ؟

در این میان، گروهی از فقیهان، احکام و قوانین دین را در اختیار مردم قرار می دهند. کسانی که در احکام دین متخصص نیستند، به این متخصصان مراجعه می کنند و احکام دین را از آنان می آموزند این مراجعه را پیروی یا «تقلید » می گویند.

۵- مرجع تقلید کیست ؟

تقلید در احکام، به معنای رجوع به متخصص است .چنین فقیهی را نیز **مرجع تقلید** می نامند.

۶-ولی فقیه کیست ؟

همچنین از میان فقیهان کسی که توانایی سرپرستی و ولایت جامعه را دارد، عهده دار حکومت می شود و قوانین الهی را در جامعه به اجرا درمی آورد. فقیهی که این مسئولیت را برعهده می گیرد، ولی فقیه می گویند.

۷-شرایط مرجع تقلید را بنویسید

مرجع تقلید باید شرایط زیر را داشته باشد:

۱- باتقوا باشد۲- -عادل باشد.

۳- زمان شناس باشد و بتواند احکام دین را متناسب با نیازهای روز، به دست آورد.

۴-اعلم باشد؛ یعنی از میان فقها از همه عالم تر باشد.

۸-راه های شناخت مرجع تقلید را بنویسید.

۱ از دو نفر عادل و مورد اعتماد که بتواند فقیه واجد شرایط را تشخیص دهد، بپرسیم.

۲ یکی از فقیهان، در میان اهل علم آن چنان مشهور باشد که انسان مطمئن شود و بداند که این فقیه، واجد شرایط است .

۹-شرایط ولی فقیه را بنویسید .

فقیهی که رهبری جامعۀ اسلامی را بر عهده می گیرد باید شرایط زیر را داشته باشد:

۱- باتقوا باشد.

۲- عادل باشد.

۳- زمان شناس باشد و بتواند احکام دین را متناسب با نیازهای روز به دست آورد.

۴- مدیر و مدبّر باشد و بتواند جامعه را در شرایط پیچیدۀ جهانی رهبری کند.

۵- شجاعت و قدرت روحی داشته باشد و بدون ترس و واهمه در برابر زیاده خواهی دشمنان بایستد. در اجرای احکام دین از کسی نترسد و با قدرت، در مقابل تهدیدها بایستد و پایداری کند.

۱۰ -چرا انتخاب ولی فقیه نمی توان همانند انتخاب مرجع تقلید باشد ؟

زیراادارہ جامعه تنها با یک مجموعه قوانین و یک رهبری امکان پذیر است؛ در غیر این صورت، هرج و مرج وتفرقه و پراکندگی پیش می آید و این، یک امر روشن و بدیهی در تمام نظام های سیاسی دنیاست.

۱۱-مردم کشور ما در زمان انقلاب چگونه ولی فقیه را انتخاب کردند؟

مردم کشور ما در زمان انقلاب اسلامی به شیوه ای مستقیم و با حضور در اجتماعات و راه پیمایی های سراسری، رهبری امام خمینی را پذیرفتند و با ایشان پیمان یاری بستند.

۱۲- مردم کشور ما در زمان کنونی چگونه ولی فقیه را انتخاب می کنند؟

اکنون نیز بنا بر قانون اساسی، مردم ابتدا نمایندگان خبره خود را انتخاب می کنند و آن خبرگان نیز

از میان فقها آن کسی را که برای رهبری شایسته تر تشخیص دهند، به جامعه اعلام می کنند. بر این مبنا بود که پس از رحلت امام خمینی حضرت آیت اللّه خامنه ای مسئولیت رهبری جامعه را برعهده گرفتند.

۱۳-مطابق فرمایشات امام عصر مردم درباره رویدادهای جدید باید به چه کسانی مراجعه کنند.

و در مورد رویدادهای زمان به راویان حدیث ما رجوع کنید. که آنان حجت من بر شمایند

و من حجّت خدا بر آنها می باشم.

۱۴- نقطه چین ها را با کلمات مناسب پر کنید.

۱- تشکیل نظام و حکومت اسلامی، بر دو پایهٔ «**مشروعیت** » « **مقبولیت** »استواراست.

۲-در عصر غیبت «**مرجعیت دینی** » در شکل «**مرجعیت فقیه** » ادامه مییابد.

۳- در عصر غیبت «**ولایت ظاهری** امامان به صورت « **ولایت فقیه**» استمرار پیدا می کند.

اندیشه و تحقیق

۱- مقصود از«تقلید» در احکام دینی چیست؟

در این میان، گروهی از فقیهان، احکام و قوانین دین را در اختیار مردم قرار می دهند. کسانی که

در احکام دین متخصص نیستند، به این متخصصان مراجعه می کنند و احکام دین را از آنان می آموزند

این مراجعه را پیروی یا «تقلید » می گویند.

۲- تقلید برای چه کسانی لازم است و شامل چه زمینه هایی می شود؟

تقلید بر کسانی که علمی نسبت به احکام دین ندارند لازم است.و تقلید فقط در احام و فروع دین جایز است.

۳-چرا مرجع تقلید باید «عادل » و « زمانشناس » باشد ؟

عادل باشد به خاطر اینکه بین مردم به عدالت رفتار کند و دچار گناه و معصیت نشود و زمان شناس باشد تا بتوان دین و جامعه اسلامی را مطابق مقتضیات زمان هدایت کرده و راهنمایی کند.

۴- انتخاب ولیّ فقیه در کشور ما چگونه انجام میگیرد و مردم از چه طریقی در انتخاب ایشان دخالت دارند؟

مردم کشور ما در زمان انقلاب اسلامی به شیوه ای مستقیم و با حضور در اجتماعات و راه پیمایی های سراسری، رهبری امام خمینی را پذیرفتند و با ایشان پیمان یاری بستند.

اکنون نیز بنا بر قانون اساسی، مردم ابتدا نمایندگان خبره خود را انتخاب می کنند و آن خبرگان نیز

از میان فقها آن کسی را که برای رهبری شایسته تر تشخیص دهند، به جامعه اعلام می کنند. بر این مبنا بود که پس از رحلت امام خمینی حضرت آیت اللّه خامنه ای مسئولیت رهبری جامعه را برعهده گرفتند.

درس پانزدهم

رهبری و مردم

۱-اسلام چه نوع حکومتی را برای مردم پیشنهاد می کند ؟

اسلام، حکومتی را پیشنهاد می کند که قوانین آن حکومت،از جمله ویژگی های رهبر براساس احکام دین باشد و همچنین با حضور و دخالت مردم به وجود آمده باشد و با آرای مردم پیش برود.

۲-جمهوری اسلامی را تعریف کنید.

اسلام، حکومتی را پیشنهاد می کند که قوانین آن حکومت،از جمله ویژگی های رهبر براساس احکام دین باشد و همچنین با حضور و دخالت مردم به وجود آمده باشد و با آرای مردم پیش برود. بنا بر این، از آن جهت که رأی و دخالت مردم در آن، نقش محوری دارد،«جمهوری» است و از آن جهت که براساس قوانین اسلام عمل می شود« اسلامی »است.

۳- مردم در جمهوری اسلامی ایران چه نقشی در بر پرپایی این حکومت داشتند ؟

مردم ایران با قیام و انقلاب خود، جمهوری اسلامی را برپا کردند و به قانون اساسی رأی دادند و با شرکت دائمی در انتخابات مجلس خبرگان رهبری، مجلس شورای اسلامی، ریاست جمهوری و شوراهای شهر و روستا، هم در امور کشور دخالت می کنند و هم پایبندی خود را به اصل نظام اسلامی و قانون اساسی نشان می دهند .

۴- تفاوت حکومت مردم سالار دینی با حکومت های غربی را بنویسید.

جمهوری اسلامی با دیگر جمهوری ها یک تفاوت اساسی دارد و آن تفاوت، این است

که جمهوری اسلامی براساس قوانین اسلام تشکیل می شود و قانونگذاران وظیفه دارند بر محور

دستورات الهی قانون تنظیم کنند و مسئولان باید در این چارچوب، جامعه را اداره نمایند. اما جمهوری ها و دمکراسی های رایج در جهان، به خصوص در کشورهای غربی، که مبتکراین قبیل دمکراسی ها هستند، هدف خود را بیشتر برآوردن تمایلات و خواسته های دنیوی مردم قرارداده اند و نسبت به ارزش های الهی کم توجه یا بی توجه اند.

یکی دیگر از وظایف حکومت اسلامی برقراری عدالت اجتماعی و تلاش برای آسایش و رفاه

مردم است تا فاصلهٔ طبقاتی کمتری پدید آید؛ اما دمکراسی هایی که بر پایهٔ نظام سرمایه داری شکل

گرفته اند، به این اصل توجه ندارند و همین امر سبب شده است که نیمی از ثروت دنیا در دست گروه

محدودی از ثروتمندان باشد.

۵-چرا جمهوری کشور ما اسلامی است ؟

جمهوری های مختلفی مانند جمهوری لیبرال،جمهوری سوسیالیستی و جمهوری دمکراتیک در جهان وجود دارد. از آنجا که بینش و تفکر عموم مردم ما اسلامی است شده است به طور طبیعی جمهوری کشور ما هم اسلامی شده است.

۶- برخی از وظایف رهبر جامعهٔ اسلامی را بنویسید.

۱- تلاش برای اجرای احکام و دستورات الهی در جامعه ۲- حفظ استقلال کشور و جلوگیری از نفوذ بیگانگان ۳- تصمیم گیری براساس مشورت ۴- ساده زیستی

۷- مردم چه مسئولیت هایی نسبت به رهبر دارند ؟

۱- وحدت و همبستگی اجتماعی؛ ۲- استقامت و پایداری در برابر مشکلات؛ ۳- افزایش آگاهی های سیاسی و اجتماعی؛۴- مشارکت در نظارت همگانی؛۵- اولویت دادن به اهداف اجتماعی؛

۸- وظیفهٔ کارگزاران در حکومت اسلامی را بنویسیذد.

کارگزاران، همان مدیران و مسئولان جامعه اند که امروزه امور سه قوه مقننه، مجریه و قضائیه را برعهده دارند؛ در واقع، کارگزاران یاران و کمک کنندگان به رهبرند و خادمان ملت. اگر کارگزاران جامعه، وظیفهٔ خود را به درستی بشناسند و هم به درستی اجرا کنند، اعتماد مردم به حکومت، روز به روز افزایش می یابد. همچنین عملکرد غلط کارگزاران، سبب افزایش و انباشته شدن مشکلات و ناکارآمدی حکومت خواهد شد.

۹- برقراری نظام اسلامی چه فایده هایی دارد؟

برقراری حکومت اسلامی، علاوه بر اینکه یک ضرورت اساسی در اجرای احکام اسلامی

است، به مؤمنان و منتظران امام مهدی فرصت می دهد که در حدّ توان، آنچه را برای ظهور لازم

است فراهم سازند. وجود حکومت اسلامی که آرمان خود را آمادگی برای ظهور قرارداده، امکان مقابله با توطئه ها و تهاجم ها را فراهم می کند و امکاناتی در اختیار معتقدان و پیروان امام عصر قرار می دهد که می توانند آرمان مهدویت را در جهان گسترش دهند.

۱۰- هدف اساسی جمهوری ها و دمکراسی های رایج در جهانبه خصوص در کشورهای غربی چیست ؟
اما جمهوری ها و دمکراسی های رایج در جهان، به خصوص در کشورهای غربی، که مبتکراین قبیل دمکراسی ها هستند، هدف خود را بیشتر برآوردن تمایلات و خواسته های دنیوی مردم قرارداده اند و نسبت به ارزش های الهی کم توجه یا بی توجه اند.

۱۱- نقطه چین ها را با کلمات مناسب پر کنید.

۱- در حقیقت، ولایت و حکومت اسلامی، یکی از مصداق های دقیق **انتظار فرج** است.

۲- کارگزاران، همان مدیران و مسئولان جامعه اند که امروزه امور سه قوه **مقننه، مجریه و قضائیه** را برعهده دارند.

۳- براساس فرمان خداوند، همهٔ افراد جامعهٔ اسلامی نسبت به یکدیگر **مسئول اند** و مانند **سوارشدگان در یک کشتی** اند.

۴- در اسلام رهبری و حکومت، یک مسئولیت سنگین است، نه **یک ابزار** است.

۵- از آن جهت که رأی و دخالت مردم در آن، نقش محوری دارد،**«جمهوری»** است و از آن جهت که براساس قوانین اسلام عمل می شود**« اسلامی »**است.

اندیشه و تحقیق

۱- تفاوت های اصلی جمهوری اسلامی با سایر حکومت های جمهوری را بیان کنید.

جمهوری اسلامی با دیگر جمهوری ها یک تفاوت اساسی دارد و آن تفاوت، این است که جمهوری اسلامی براساس قوانین اسلام تشکیل می شود و قانونگذاران وظیفه دارند بر محور دستورات الهی قانون تنظیم کنند و مسئولان باید در این چارچوب، جامعه را اداره نمایند. اما جمهوری ها و دمکراسی های رایج در جهان، به خصوص در کشورهای غربی، که مبتکراین قبیل دمکراسی ها هستند، هدف خود را بیشتر برآوردن تمایلات و خواسته های دنیوی مردم قرارداده اند و نسبت به ارزش های الهی کم توجه یا بی توجه اند.

یکی دیگر از وظایف حکومت اسلامی برقراری عدالت اجتماعی و تلاش برای آسایش و رفاه مردم است تا فاصلهٔ طبقاتی کمتری پدید آید؛ اما دمکراسی هایی که بر پایهٔ نظام سرمایه داری شکل گرفته اند، به این اصل توجه ندارند و همین امر سبب شده است که نیمی از ثروت دنیا در دست گروه محدودی از ثروتمندان باشد.

۲- هر کدام از کلمات زیر بیانگر کدام ویژگی از حکومت کشور ماست؟

«جمهوری»

اسلام، حکومتی را پیشنهاد می کند که قوانین آن حکومت،از جمله ویژگی های رهبر براساس احکام دین باشد و همچنین با حضور و دخالت مردم به وجود آمده باشد و با آرای مردم پیش برود. بنا بر این، از آن جهت که رأی و دخالت مردم در آن، نقش محوری دارد،«جمهوری» است.

«اسلامی»

جمهوری های مختلفی مانند جمهوری لیبرال،جمهوری سوسیالیستی و جمهوری دمکراتیک در جهان وجود دارد. از آنجا که بینش و تفکر عموم مردم ما اسلامی است به طور طبیعی جمهوری کشور ما هم اسلامی شده است.

درس شانزدهم

عزّت نفس

۱- نقطه چین ها را با کلمات مناسب پر کنید.

۱- یکی از مهمترین قد مها در مسیر کمال، **تقویت عزت نفس** است.

۲- **عزت** از صفاتی است که قرآن کریم بیش از **۹۵ بار** خداوند را بدان توصیف کرده است.

۳- ای فرزند آدم، این مخلوقات را برای **تو** آفریدم و **تو** را برای **خودم**.

۴- **خدایی** که خالق تمام هستی است، **سرچشمه و منبع** همهٔ قدرت ها و عزّت هاست .

۵-**نوجوانی و جوانی** بهترین زمان برای پاسخ منفی دادن به این تمایلات گاه و بی گاه است.

۳- دو واژه «عزّت و ذلّت »را تعریف کنید.

«عزّت» به معنای نفوذ نا پذیری و تسلیم نبودن است.وقتی می گوییم خداوند عزیز است.معنایش این است که کسی نمی تواند او را مغلوب کند و در ارادهٔ او نفوذ نماید.

واژهٔ «ذلّت » درست مقابل «عزت » قرار دارد و به معنای شکست پذیری و مغلوب و تسلیم بودن است.

۴-انسان عزیر چه کسی است ؟

انسان عزیز کسی است که در برابر مستکبران و ظالمان و همچنین در مقابل هوی و هوس خویش می ایستد، مقاومت می کند و تسلیم نمی شود .او زیر بار عملی که روحش را آزرده کند و او را حقیر و کوچک سازد، نمی رود.

۵- انسان ذلیل چه کسی است ؟

انسان ذلیل نیز کسی است که در برابر مستکبران و زورگویان تن به خواری می دهد و هر فرمانی را می پذیرد؛ همچنین تسلیم هوی و هوس خویش می شود و هر کاری را که موافق هوی و هوس او باشد انجام می دهد، هر چند که آن کار روحش را به گناه آلوده کند.

۶- راه های تقویت عزّت را بنویسید.

۱- شناخت ارزش خود و نفروختن خویش به بهای اندک ۲- توجه به عظمت خداوند و تلاش برای بندگی او

۷- چرا امیر المومنین فرموده است بندهٔ کسی مثل خودت نباش ؟

زیرا خداوند تو را آزاد آفریده است.

۸-اسوه های عزت ما در برابر ستمگران چه کسانی هستند و اینان چگونه توانستند در سخت ترین شرایط، عزت مندانه زندگی کنند و هیچ گاه تن به ذلت و خواری ندهند ؟

پیشوایان ما با تکیه بر بندگی خداوند و پیوند با او توانستند در سخت ترین شرایط، عزت مندانه زندگی کنند و هیچ گاه تن به ذلت و خواری ندهند

برای مثال، پیامبر اکرم هنگامی که در محاصرهٔ طاقت فرسای مشرکان مکه بود و جز حضرت ابوطالب و حضرت خدیجه و یارانی اندک و فقیر، پشتوانه ای نداشت، به بزرگان مکه که به او وعدهٔ ثروت و قدرت و ریاست بر مکه می دادند، فرمود: اگر اینان خورشید را در دست راستم و ماه را در دست چپم بگذارند، از راه حق دست برنمی دارم و تسلیم نمی شوم.

نوهٔ گرامی و عزیز آن حضرت، امام حسین آنگاه که یزیدیان با بیش از سی هزار جنگجو، ایشان را محاصره کردند و از او خواستند که زیر بار بیعت با یزید برود فرمود:

مرگ با عزت از زندگی با ذلت برتر است.

حضرت زینب ، خواهر شجاع امام نیز پس از تحمل انبوه مصائب و سختی، که یکی از آنها می تواند انسان را درهم شکند، در پاسخ به جملهٔ تحقیرآمیز عبید الله بن زیاد، حاکم کوفه که گفت:

دیدی خدا چه بر سر خاندان شما آورد؟ با قدرت فرموددر این واقعه جز زیبایی ندیدم.

۹- توضیح دهید چگونه عزت نفس انسان را ضعیف می کند و انسان را به سوی خواری و ذلت سوق می دهد ؟

هر انسانی، در درون خود، گاه و بی گاه با تمایلات و خواسته هایی روبه رو می شود،که پاسخ مثبت دادن به آنها، عزت نفس را ضعیف می کند و انسان را به سوی خواری و ذلت سوق می دهد.حال اگراین پاسخگویی ادامه یابد، خواری و ذلت انسان را احاطه می کند، به طوری که در برابر هر خواست نامشروع درونی و بیرونی مقاومت نمی کند و به سرعت تسلیم می شود.

۱۰-خود عالی را با ذکر مثال تعریف کنید.

تمایلات عالی و برتر، مانند تمایل به دانایی، عدالت، شجاعت، حیا، ایثار و حُسن خلق، که مربوط به روح الهی و معنوی انسان هستند. ما با رسیدن به این تمایلات احساس موفقیت و کمال می کنیم و از آنها لذت می بریم.

۱۱- خود دانی را با ذکر مثال تعریف کنید.

تمایلات دانی، مانند تمایل به ثروت، شهرت، غذاهای لذیذ، زیورآلات و رفاه مادی، که مربوط به بُعد حیوانی و دنیایی انسان است و وقتی به این تمایلات دست می یابیم، از آنها لذت می بریم و خوشحال می شویم. انسان ها به طور طبیعی به این قبیل امور میل دارند و علاقه نشان می دهند، زیرا اینها لازمهٔ زندگی در دنیا هستند و بدون آنها یا نمی توان زندگی کرد یا زندگی سخت و مشکل می شود.

۱۲- تمایلات بُعد حیوانی در مقایسه با معنوی و الهی چگونه است.

تمایلات بُعد حیوانی در ذات خود بد نیستند، اما نسبت به بُعد معنوی و الهی، بسیار ناچیز و پایین ترند و قابل مقایسه با آن تمایلات نیستند.

۱۳-تمایلات دانی چه موقع این تمایلات بد می شوند؟

آنگاه که انسان، این تمایلات را اصل و اساس زندگی قرار دهد و فقط در فکر رسیدن به آنها باشد و از تمایلات الهی خود غافل بماند. حد و مرز توجه به این تمایلات را خدا می داند و خداوند با احکام خود چگونگی بهره مندی از این تمایلات را مشخص کرده تا انسان بتواند در عین بهره مندی از آنها، به رشد و کمال واقعی خود برسد.

۱۴- نفس لوّامه را تعریف کنید.

از این رو هر انسانی در درون خود با دو دعوت روبه روست: دعوت عقل و وجدان یا همان نفس لوّامه که از ما می خواهد در حدّ نیاز به تمایلات فروتر پاسخ دهیم و فرصتی فراهم کنیم که تمایلات معنوی و الهی در ما پرورش پیدا کند و آن زیبایی ها وجودمان را فرا بگیرند.

۱۵- نفس اماره را تعریف کنید.

دعوت دیگر، دعوت هوی و هوس یا همان نفس اماره است که از ما می خواهد فقط به تمایلات بُعد حیوانی سرگرم و مشغول باشیم و از تمایلات عالی و برتر غافل بمانیم.

درس هفدهم

زمینه های پیوند

۱- نقطه چین ها را با کلمات مناسب پر کنید.

۱-**خانواده** مقدس ترین بنای اجتماعی نزد خداست.

۲-« ناس» و« بنی آدم » و« انسان ،» و« نس،» در قرآن کریم اختصاص به **جنس خاصی** ندارد.

۳- ابتداییترین زمینهٔ ازدواج، **نیاز جنسی مرد و زن** به یکدیگر است.

۲-شخصیت انسانی زن و مرد در قران چگونه است ؟

ناس» و« بنی آدم » و« انسان ،» و« نس،» در قرآن کریم اختصاص به جنس خاصی ندارد.

هر آیه ای که با این کلمات همراه باشد، به زن و مرد، هر دو مربوط م یشود؛ زیرا حقیقت انسان را روح وی تشکیل می دهد و روح انسان نه مذکر است و نه مؤنث .زنان و مردان به عنوان افراد نوع بشر، ویژگی های فطری یکسان و هدف مشترکی دارند که با بهره گرفتن از آن ویژگی های فطری می توانند به آن هدف مشترک، یعنی قرب الهی و بهشت جاوید برسند.

۳- زن و مرد از چه جهت هایی با هم مشترک و از چه جهت هایی با هم اختلاف دارند؟

خداوند، زن و مرد را به گون های آفریده که زوج یکدیگر باشند ؛ یعنی در کنار هم قرار گیرند و یکدیگر را کامل کنند؛ زن و مرد اگرچه از نظر ویژگی های انسانی با هم مشترک هستند و خداوند برای یعنی از نظر خصوصیات ، «مرد بودن » و « زن بودن » هر دو هدف واحدی معیّن کرده است، اما از جهت .جسمی با هم متفاوت اند .این تفاوت ها به گونه ای است که هر دو را به هم نیازمند کرده است، بدون اینکه یکی بر دیگری برتری داشته باشد؛ زیرا برتری هرکس نزد خداوند به تقواست که باید آن را در وجود خود پرورش دهد.

۴- مهم ترین عامل پایداری خانواده،چیست ؟و چرا ؟

مهم ترین عامل پایداری خانواده، درک درست از زوجیت و مکمل هم بودن زن و مرد و عمل

به این درک است. اگر همسران از این موضوع غافل باشند، به سرعت در محیط خانه از هم بیگانه می شوند و با پیش آمدن کوچک ترین تنش از هم جدا می شوند. اما اگر درک متقابل از نیازهای متفاوت یکدیگر داشته باشند، با آرامش در کنار یکدیگر زندگی م یکنند و به تعبیر قرآن کریم، لباس یکدیگر م یشوند و کاستی ها و نق صهای یکدیگر را می پوشانند.

۵- مهمترین ا برنامه ها برای تشکیل خانواده چیست ؟

۱- تقویت عفاف و پاکدامنی در خود از آغاز بلوغ؛

۲-مشخص کردن هد فهای خود از تشکیل خانواده؛

۳- شناخت معیار ها و شاخ صهای همسر مناسب؛

۴- شناخت ویژگ یهای روحی زن و مرد

۶- قرآن کریم از دختران و پسران می خواهد که قبل از ازدواج چه مواردی را رعایت کنند؟

قرآن کریم از دختران و پسران می خواهد که قبل از ازدواج حتماً عفاف پیشه کنند تا خداوند به بهترین صورت، زندگی آنان را سامان دهد .همچنین می خواهد که به هیچ وجه در پی رابطهٔ غیر شرعی، چه پنهان و چه آشکار، با جنس مخالف نباشند ،که زیان آن تا قیامت دامنگیر آنان خواهد شد و در نس لهای آنان تأثیر بدی خواهد گذاشت .

۷- اهداف مهم ازدواج را بنویسید.

۱- پاسخ به نیاز جنسی ۲- انس با همسر ۳- رشد و پرورش فرزندان ۴- رشد اخلاقی و معنوی

۸-علت اساسی بعضی از ازدواج های ناموفق چیست ؟

برخی از ازدواج های ناموفق هم، ریشه در همین موضوع دارند که زن یا مرد به این نیاز همسر خود توجهی ندارد و رفتاری آرامش بخش از خود نشان نمی دهد. تجربه های روا نشناختی گویای آن است که توانایی زن نسبت به مرد در ایجاد آرامش بیشتر است و مبدأ آرامش در خانواده، اوست.

۹-راه داشتن ازدواج موفق چیست ؟

برای اینکه یک ازدواج موفق داشته باشیم که هم به جدایی منجر نشود و هم آرامش و خوشبختی را به دنبال داشته باشد، لازم است که در تشکیل خانواده به هر چهار هدف توجه کنیم و هدف چهارم را در مرتبهٔ برتر قرار دهیم .به طور مثال، اگر فقط هدف اوّل را دنبال کنیم و برای سه هدف دیگر تلاش نکنیم، پس از مدتی، اختلافات ظاهر م یشوند و دوری روحی و روانی یا همان طلاق عاطفی زندگی را خست هکننده م یکند .اما اگر به چهار هدف توجه داشته باشیم، به زودی محیطی آرامش بخش و سرشار از نشاط و لذت پدید خواهد آمد و اعضای خانواده تا آخر عمر با احساس رضایت در کنار هم زندگی خواهند کرد...

درس هجدهم

پیوند مقدّس

۱- نقطه چین ها را با کلمات مناسب پر کنید.

۱-در اسلام، هیچ بنایی نزد خدا محبوب تر از **ازدواج** نیست.

۲-طبق مقرّرات اسلامی، **رضایت کامل** دختر و پسر برای ازدواج **ضروری** است و اگر عقدی به زور انجام بگیرد، **باطل** است و **مشروعیت** ندارد.

۳-از نظر قرآن کریم، مهم ترین معیار همسر شایسته، **باایمان بودن** اوست.

۴-کسی که ازدواج کند، **نصف دین** خود را حفظ کرده است.

۵-**دو رکعت نماز** شخص **متأهل**، برتر از **هفتاد** رکعت نمازی است که شخص **مجرد** می خواند.

۲-این حدیث امام علی (ع) را ترجمه کنید.و پیام ان را بنویسید.

حُبُّ الشَّیِء یُعمی وَ یُصِمُّ

علاقهٔ شدید به چیزی، آدم را کور و کر می کند

پیام حدیث : علاقه و محبت به یک شخص، چشم و گوش را می بندد و عقل را به حاشیه می راند.

۳-چرایشوایان دین از ما خواسته اند که در مورد همسر آینده با پدر و مادر خود مشورت کنیم ؟

پیشوایان دین از ما خواسته اند که در مورد همسر آینده با پدر و مادر خود مشورت کنیم تا به انتخابی درست برسیم. پدر و مادر به علت علاقه و محبت به فرزند، معمولاً مصلحت وخوشبختی او را در نظر می گیرند و به علت تجربه و پختگی شان، بهتر می توانند خصوصیات افراد رادریابند و عاقبت ازدواج را پیش بینی کنند.

۴-چرا اجازهٔ پدر برای ازدواج دختران ضروری و لازم است ؟

لطافت های روحی و ظرافت های عاطفی دختر، آن گاه که در فضای محبت و علاقهٔ جنس مخالف قرار می گیرد، احتمال نادیده گرفتن برخی واقعیت ها و کاستی ها را به دنبال دارد، علاوه بر این، چون دختران به خاطر حیا و عزّت نفس قوی خود، در ازدواج پیش قدم نمی شوند و طلب و درخواست از طرف پسر صورت می گیرد، ممکن است حیا مانع از آن بشود که دختر همهٔ ویژگی های پسر و سابقهٔ او را بشناسد و با آگاهی کامل تصمیم گیری کند .در چنین مواقعی، پدر که بر احساسات خود غلبه دارد و نیز تجارب فراوان و شناخت کامل از جنس مرد دارد، می تواند همانند باغبانی دلسوز و کاردان از گل

لطیف و ظریف خویش مراقبت کند و به راهنمایی او بپردازد.

۵-معیارهلی همسر شایسته را بنویسید.

ردیف	معیارها	ردیف	معیارها
	اصالت خانوادگی		عاقل و فهیم بودن
	پوشش مناسب اسلامی		سلامت جسمی و روانی
	عدم ارتباط غیر شرعی با جنس مخالف		قناعت در زندگی
	صداقت با همسر		کسب و کار حلال
	اخلاق خوب و خوش‌رویی		زیبایی و مورد پسند بودن
	انجام عبادات، به‌خصوص نماز		داشتن دوستان درستکار و سالم

۶-راه های شناخت همسرمتناسب با فرهنگ اسلامی،را بنویسید.

۱-تحقیق دربارهٔ خانوادهٔ همسر و موقعیت اعضای خانواده در محل زندگی و محل کار.

۲- شناخت دوستان همسر و کسانی که او با آنها معاشرت بیشتری دارد.

۳- تحقیق دربارهٔ روحیات و خُلقیات همسر در محیط کار یا محل تحصیل.

۴- معاشرت خانواده های دوطرف با یکدیگر و بهره بردن از تجارب پدر و مادر در این معاشرت ها.

۵- مشورت با افراد قابل اعتماد و کاردان.

۶-گفت وگو با یکدیگر در جلسات حضوری و طرح نظرات و دیدگاه ها دربارهٔ موضوعات مختلف.

۷-آمادگی برای ازدواج، نیازمند چه بلوغ است ؟

آمادگی برای ازدواج، نیازمند دو بلوغ است :یکی بلوغ جنسی و دیگری بلوغ عقلی و فکری که مدتی پس از بلوغ جنسی فرا می رسد .با رسیدن بلوغ عقلی، جوان درمیی ابد که باید زندگی را بسیار جدّی بگیرد و برای آینده اش برنامه ریزی کند.

۸-مشکلات پیش روی ازدواج را بنویسید.

۱- هزینهٔ بالای مسکن؛

۲- هزینه های ازدواج و تأمین خانواده؛

۳- طولانی شدن زمان تحصیلات دانشگاهی و مدت خدمت سربازی برای پسران؛

۴- توقّعات غیرضروری ناشی از برخی آداب و رسوم غلط؛

۵- رقابت های نابجای خانوادگی؛

۶- الگو قرار ندادن روش پیشوایان دین و بی توجهی به راهنمایی های آنان..